

**DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO
I OBSZARU REWITALIZACJI
GMINY WISKITKI**

Spis treści

Spis treści	2
1. Słowniczek pojęć	3
2.1 Informacje podstawowe	4
2.2 Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy Wiskitki	5
2.3 Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy Wiskitki	7
3. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	12
3.1 Metodyka prac przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Wiskitki	12
3.2 Podział Gminy Wiskitki na jednostki analityczne	14
3.3 Wybór wskaźników służących dokonaniu analizy wskaźnikowej wskazanych jednostek analitycznych.....	17
4. Analiza wskaźnikowa Gminy Wiskitki	22
4.1 Sfera społeczna	22
4.2 Sfera gospodarcza.....	43
4.3 Sfera środowiskowa	47
4.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	48
4.5 Sfera techniczna	56
5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego.....	60
6. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	62

1. Słowniczek pojęć

REWITALIZACJA – rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji¹.

OBSZAR ZDEGRADOWANY – obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego możliwe jest tylko w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska².

OBSZAR REWITALIZACJI – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic³.

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2021 r. poz. 485).

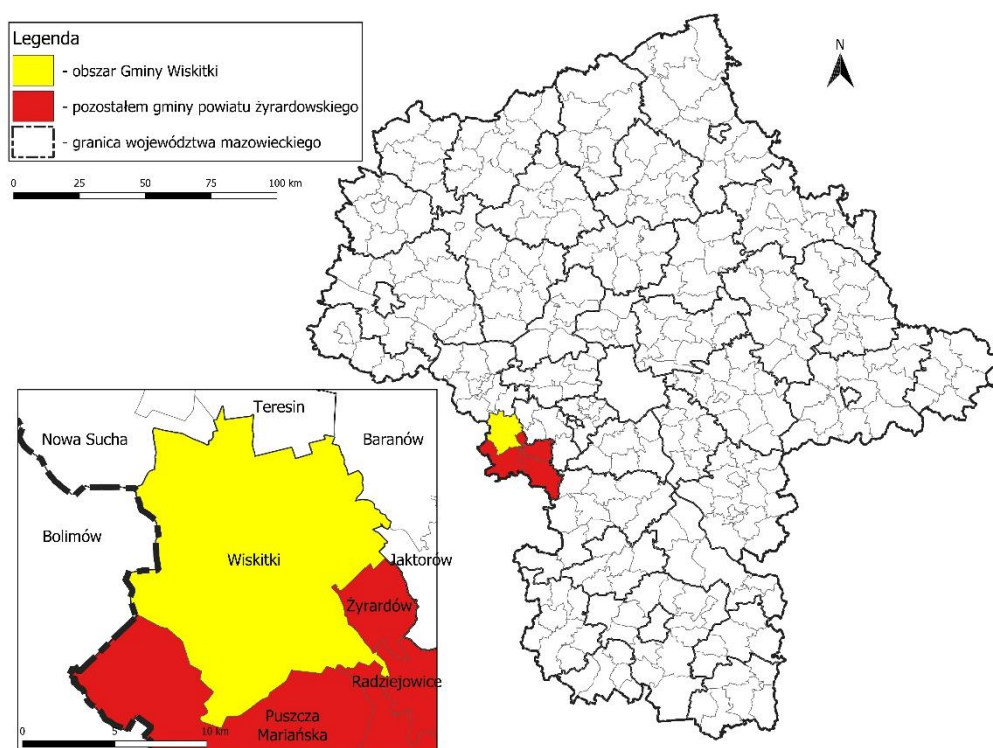
² J. w.

³ J. w.

2. Charakterystyka Gminy Wiskitki

2.1 Informacje podstawowe

Gmina Wiskitki to gmina miejsko-wiejska, położona w północnej części powiatu żyrardowskiego, w zachodniej części województwa mazowieckiego. Gmina od północy graniczy z gminami Nowa Sucha i Teresin (powiat sochaczewski), od wschodu z gminami Baranów i Jaktorów (powiat grodziski), od południowo-wschodu z gminą Radziejowice i miastem Żyrardów (powiat żyrardowski), od południa z gminą Puszcza Mariańska (powiat żyrardowski), natomiast od zachodu graniczy z gminą Bolimów (powiat skierniewicki, województwo łódzkie). Powierzchnia Gminy wynosi 150,9 km², co stanowi 28,3% powierzchni powiatu żyrardowskiego, a 10 101 jej mieszkańców stanowi 13,4% populacji powiatu.

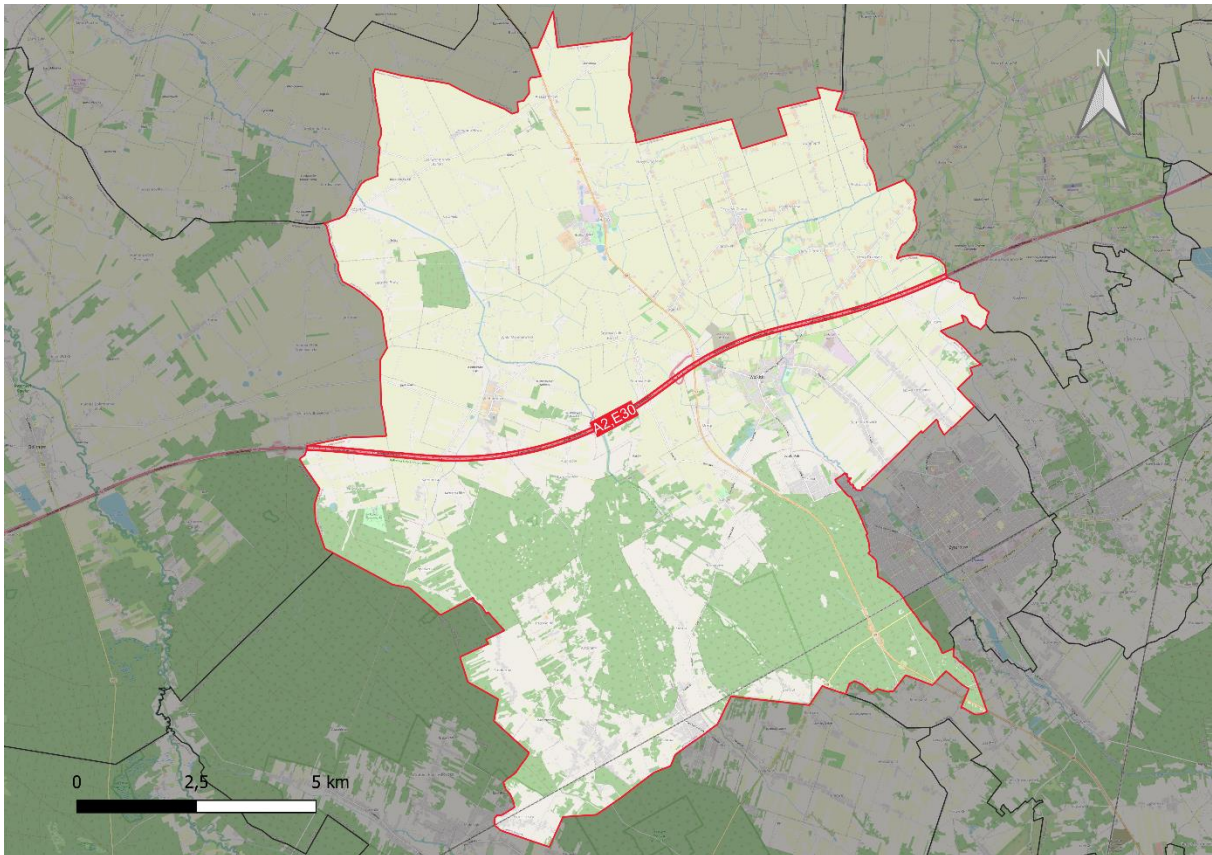

Rysunek 1 Położenie Gminy Wiskitki na tle powiatu żyrardowskiego i woj. mazowieckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Największą miejscowością w Gminie i siedzibą władz samorządowych jest Miasto Wiskitki. Liczy ono 1 411 mieszkańców (stan na 31.12.2021 r.), co stanowi 14% populacji Gminy. Terytorium Gminy podzielone jest na 38 sołectw tj.: Aleksandrów, Antoniew, Babskie Budy, Czerwona Niwa Parcel, Czerwona Niwa, Duninopol i Podbuszyce, Działki, Feliksów, Franciszków, Guzów, Guzów – Osada, Hipolitów, Janówek, Jesionka, Józefów, Kamionka-Popielarnia, Łubno, Cyganka, Morgi, Nowa Wieś, Nowy Drzewicz, Nowe Kozłowice, Nowy Oryszew, Oryszew Osada, Podoryszew i Stara Wieś, Miedniewice, Popielarnia, Prościeniec, Różanów, Smolarnia, Sokule,

Stare Kozłowice, Starowiskitki Parcel, Starowiskitki, Stary Drzewicz, Tomaszew, Wiskitki, Wola Miedniewska.

Rysunek 2 Mapa Gminy Wiskitki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W strukturze użytkowania gruntów przeważają użytki rolne (73,6% powierzchni Gminy). Znaczącą powierzchnię na terenie Gminy zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (21,4% powierzchni Gminy), 4% stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane, pozostałe tereny obejmują 1% powierzchni gminy.

2.2 Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy Wiskitki

POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

Obszar Gminy z wschodu na zachód przecina autostrada A2 relacji Warszawa – granica państwa. Z kolei z północy na południe gminy przebiega droga krajowa nr 50, zwana „Dużą obwodnicą” Warszawy. Obie drogi krzyżują się i połączone są ze sobą węzłem autostradowym, zlokalizowanym w centralnej części gminy. Gmina charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną. Łączna długość autostrad i dróg ekspresowych na terenie Gminy w 2021 r. wynosiła 14,0 km. Drogi krajowe stanowiły 15,0 km, natomiast wojewódzkie – 2,5 km. Sieć podstawowych połączeń drogowych tworzy ponadto 70,5 km dróg powiatowych i 70,0 km dróg gminnych łączących miejscowości z terenu Gminy z sąsiadującymi gminami.

Przez południowy obszar Gminy przebiega linia kolejowa nr 1, która stanowi połączenie z Warszawą oraz Łodzią. Na terenie gminy zlokalizowane są dwie stacje kolejowe tj.: Jesionka oraz Sucha Żyrardowska. Najbliższy dworzec kolejowy znajduje się w Żyrardowie.

POWIĄZANIA JEDNOSTEK OSADNICZYCH

Poszczególne elementy systemu osadniczego powiązane są relacjami, stanowiącymi podstawę dla wzajemnych oddziaływań. Miasto Wiskitki jako największa miejscowość w Gminie i siedziba władz samorządowych, pełni wiodącą funkcję w wielu sferach życia społeczno-gospodarczego. Wskazać należy na stosunkowo niewielkie odległości jakie dzielą Gminę od najważniejszych ośrodków miejskich regionu. Gmina graniczy ze stolicą powiatu – miastem Żyrardów. Do Sochaczewa jest 20 km (ok. 22 minut podróży samochodem), do Grodziska Mazowieckiego jest 28 km (ok. 26 minut podróży samochodem). Natomiast do centrum Warszawy – stolicy województwa mazowieckiego jest około 55,5 km (ok. 45 minut podróży samochodem).

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego przyjętym w 2018 r. Gmina Wiskitki znalazła się poza granicami miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego.

Gmina wchodzi w skład Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego (ŻOF), który zrzesza 23 jednostek samorządu terytorialnego z powiatu żyrardowskiego, powiatu grójeckiego oraz powiatu sochaczewskiego. Celem utworzenia Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego była integracja gmin z subregionu żyrardowskiego oraz wykorzystanie ich potencjału, aby poprzez realizację wspólnych projektów skutecznie podejmować wyzwania, niwelować bariery rozwojowe i wzmacniać potencjał społeczno-gospodarczy, czego efektem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców. Współpraca w ramach subregionu żyrardowskiego daje jednostkom samorządu lokalnego szanse na ubieganie się o różnego rodzaju dofinansowania ze środków unijnych, dzięki temu rozwija się nie tylko pojedynczy samorząd, ale także cały region. Gminy wchodzące w skład ŻOF-u znajdują się na podobnym poziomie rozwoju, mają zbieżne cele, borykają się z podobnymi problemami, a także obierają wspólną drogę poprawy sytuacji rozwojowej jednostki.

POWIĄZANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego większość obszaru Gminy Wiskitki leży na terenie mezoregionu Równina Łowicko-Błońska, który wchodzi w skład makroregionu Nizina Środkowomazowiecka. Część terenów na południu gminy leży na terenie mezoregionu Wysoczyzna Rawska, należącego do makroregionu Wzniesienia Południowomazowieckie. Oba makroregiony wchodzi w skład subprowincji Niziny Środkowopolskie. Subprowincja ta należy do prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, który składa się na megaregion Pozaalpejskiej Europy Środkowej.

Struktura ekologiczna obszaru gminy ma postać strefowo-pasmową. Lasy i tereny leśne pokrywają 21% powierzchni Gminy. Obszary leśne skoncentrowane są w południowej części

Gminy i wchodzi przede wszystkim w skład Bolimowskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny, a także w południowo-wschodniej części Gminy, w której pełnią rolę zieleni wysokiej.

Przez teren Gminy przepływają rzeki: Pisia Gągolina, Sucha, Sucha Nida i Wierzbianka będące częścią prawego dorzecza rzeki Bzury, która jest bezpośrednim dopływem Wisły. Obszar Gminy posiada dobrze rozwiniętą sieć wód powierzchniowych płynących.

Na obszarze Gminy znajdują się następujące przestrzenne formy ochrony przyrody:

- Bolimowski Park Krajobrazowy – obejmujący swoim zasięgiem obszar 20 512,32 ha terenów położonych w granicach 8 gmin (w tym Wiskitki) na terenie 4 powiatów (skierniewicki, żyrardowski, Skierniewice, łowicki). Na terenie Gminy Wiskitki znajduje się 4 333,30 ha parku. Utworzony został 30 października 1986 r. na podstawie Uchwały Nr XIV/93/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Skierniewicach z dnia 26 września 1986 r. w sprawie utworzenia Bolimowskiego Parku Krajobrazowego i obszarów krajobrazu chronionego. Park Krajobrazowy to obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe.
- Bolimowsko-Radziejowicki z Doliną Środkowej Rawki Obszar Chronionego Krajobrazu – obejmujący swoim zasięgiem obszar 25 753,0 ha terenów położonych w granicach 5 gmin (w tym Wiskitki) na terenie 2 powiatów (żyrardowski i grodziski). Na terenie Gminy Wiskitki znajduje się 7 995,10 ha. Utworzony został na podstawie Uchwały Nr XIV/93/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Skierniewicach z dnia 26 września 1986 r. w sprawie utworzenia Bolimowskiego Parku Krajobrazowego i obszarów krajobrazu chronionego. Obszar ten został powołany w celu ochrony cennych przyrodniczo terenów, do których należą doliny rzek: Rawki, Korabiewki, Pisi Gągoliny oraz Suchej Nidy wraz z otaczającymi je kompleksami leśnymi, łąkami oraz rozlewiskami.

Ponadto na terenie Gminy występują również 44 użytki ekologiczne i 25 pomników przyrody.

2.3 Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy Wiskitki

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

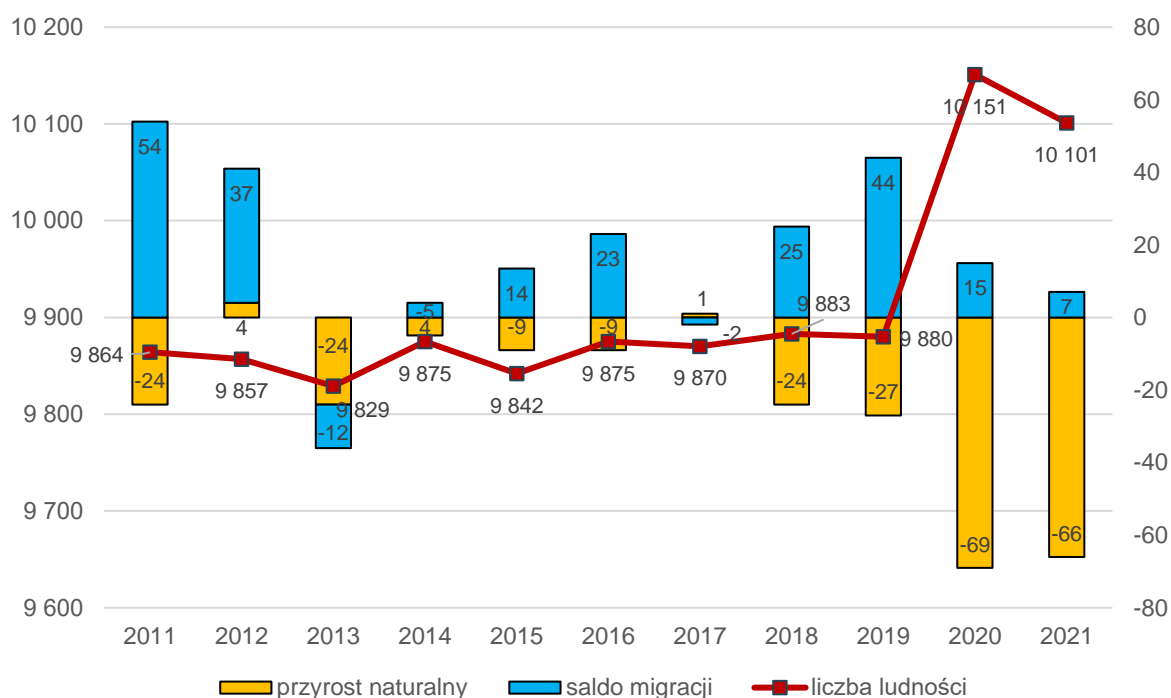
Jednym z podstawowych czynników wpływających na rozwój jednostek samorządu terytorialnego jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian. Według prognoz demograficznych opisanych w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku, w skali całego województwa liczba ludności w latach 2014-2050 ulegać będzie zmniejszeniu, tak aby na koniec prognozowanego okresu spadek liczby ludności względem roku 2014 wyniósł ok 10 970 osób. Największy ubytek ludności w województwie mazowieckim nastąpi na obszarach miejskich. Wyludnianie dużych miast będzie się odbywało częściowo na korzyść przyległych do nich obszarów wiejskich. Prognozuje się wzrost liczby mieszkańców na obszarach gmin wiejskich o ok. 2,3% ogółu ludności wiejskiej. Z danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny można zauważyć, że średnia dynamika zmian liczby ludności dla Gminy Wiskitki w latach 2017-2021 wynosi 100,6%, co oznacza, że jest jedną z trzech gmin powiatu, w której wzrasta liczba ludności. Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności w latach 2017-2021 w gminach powiatu żyrardowskiego przedstawia tabela na następnej stronie.

Tabela 1 Zmiany liczby ludności w powiecie żyrardowskim w latach 2017 - 2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	udział w 2021 r.	średnia dynamika
Powiat żyrardowski	76 056	75 848	75 749	76 141	75 614	100%	99,9%
Żyrardów	40 243	39 992	39 828	39 481	39 069	52%	99,3%
Mszczonów	11 603	11 554	11 525	11 486	11 384	15%	99,5%
Puszcza Mariańska	8 630	8 630	8 661	8 796	8 787	12%	100,5%
Radziejowice	5 710	5 789	5 855	6 227	6 273	8%	102,4%
Wiskitki	9 870	9 883	9 880	10 151	10 101	13%	100,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba mieszkańców Gminy Wiskitki w 2021 r. w stosunku do liczby mieszkańców w 2011 r. (a więc dekadę wcześniej) wzrosła o 267 osób. W 2020 r. Gmina liczyła 10 151 mieszkańców, była to maksymalna liczba mieszkańców w analizowanym okresie. Skokowy wzrost liczby ludności w 2020 roku wynika z korekty liczby ludności jaką wprowadził GUS po zweryfikowaniu wyników po przeprowadzonym Narodowym Spisie Ludności 2021. W latach 2020-2021 obserwujemy bardzo niski przyrost naturalny, przy niewielkim dodatnim bilansie salda migracji. Kompleksowo zmiany omawianego zjawiska przedstawia poniższy rysunek.

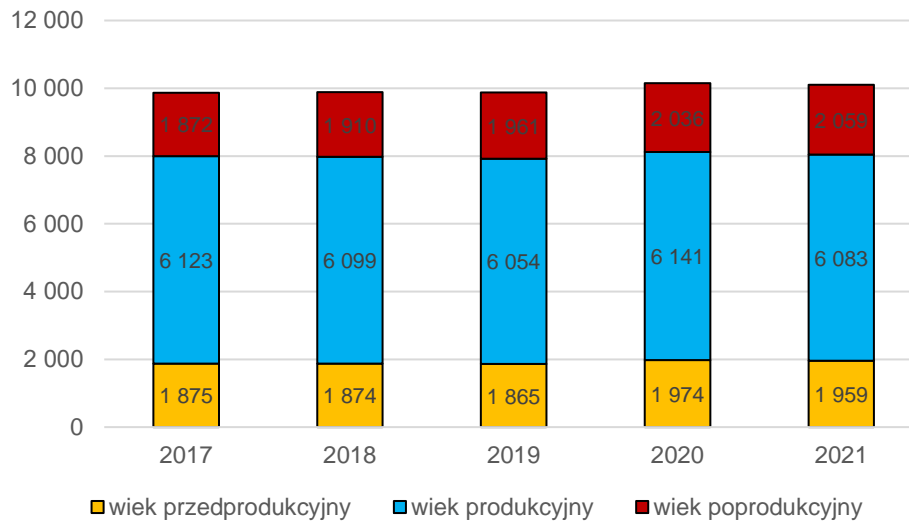

Rysunek 3 Zmiany liczby ludności w Gminie Wiskitki w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ważnym aspektem w analizie sytuacji demograficznej jest struktura ludności w podziale na ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn

przyjmuje się wiek 15-64 lata, dla kobiet – 15-59 lat. Obserwuje się wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym oraz w wieku przedprodukcyjnym. W 2021 roku udział osób w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 20,4% (od 2017 roku wzrasta), udział osób w wieku poprodukcyjnym w 2021 r. wyniósł 19,4% (i systematycznie rośnie). Spada natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności.

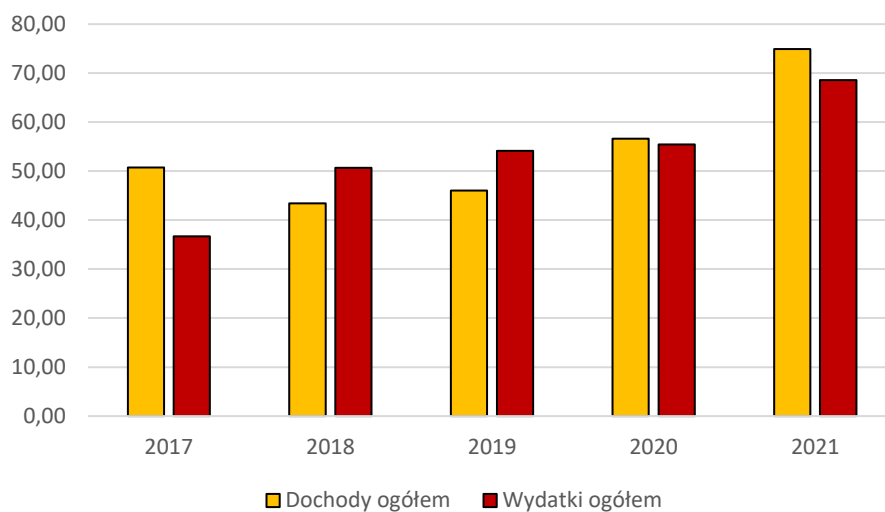

Rysunek 4 Struktura ludności w Gminie Wiskitki w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

SYTUACJA EKONOMICZNA

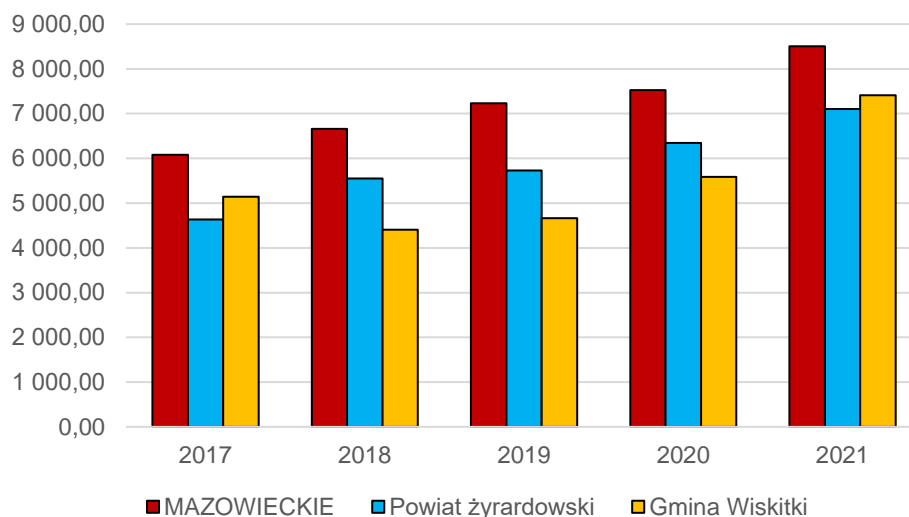
W perspektywie ostatnich pięciu lat wysokość dochodów w budżecie Gminy Wiskitki wzrosła z poziomu 50 mln złotych w 2017 r. do poziomu ponad 74 mln złotych w 2021 r. Natomiast wydatki w tym samym czasie wzrosły z poziomu 36,5 mln złotych w 2017 r. do około 68,5 mln złotych w 2021 r. W latach 2018-2019 wystąpił deficyt budżetowy, z kolei w roku 2017 oraz w latach 2020-2021 Gmina posiadała nadwyżkę budżetową.

Rysunek 5 Wysokość dochodów i wydatków Gminy Wiskitki w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Częstym sposobem porównywania poziomu zamożności gminy jest odniesienie poziomu jej dochodów do liczby ludności. Co do zasady poziom dochodów na mieszkańca rośnie. W województwie mazowieckim w 2021 r. wskaźnik ten osiągnął wartość ponad 8 500 zł. W Gminie Wiskitki było to 7 407 zł. Porównanie dynamiki wzrostu dochodów Gminy na mieszkańca na tle powiatu żyrardowskiego i województwa mazowieckiego przedstawia wykres poniżej.

Rysunek 6 Dochody Gminy Wiskitki na mieszkańca w latach 2017-2021 na tle powiatu żyrardowskiego i województwa mazowieckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

WNIOSKI Z DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH

Jednym z dokumentów planistycznym obowiązującym na terenie Gminy jest uchwalone w 2014 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (dalej: Studium), które zostało przyjęte Uchwałą Nr 44/XXXIV/14 Rady Gminy Wiskitki z dnia 11 sierpnia 2017 r., ostatni raz zmienione na podstawie Uchwały Nr 19/XXVII/21 Rady Gminy Wiskitki z dnia 26 lutego 2021 r. Jest to narzędzie do regulacji stanu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy i stanowi wyznacznik do tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są podstawą systemu planowania przestrzennego na terenie Gminy i stanowią akty prawa miejscowego. Na koniec 2021 roku pokrywały one 14,5% powierzchni Gminy Wiskitki.

W studium zakłada się kontynuację rozwoju istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy w oparciu o istniejący układ osadniczy, komunikacyjny i walory przyrodnicze. Miasto Wiskitki stanowi główną jednostkę osadniczą Gminy, a zarazem centrum administracyjne i usługowe na poziomie lokalnym. Determinuje się utrzymywanie i rozwój funkcji rolniczej w północnej części Gminy. Z kolei w rejonie węzła autostradowego wyznaczono strefę aktywności gospodarczej, opierającej w głównej mierze na logistyce, produkcji, obsłudze pasażerskiej i usługach użyteczności publicznej. Pozostałe jednostki osadnicze nadal pełnić będą funkcje mieszkaniowe, usługowe i gospodarcze, proporcjonalnie do swojej skali i zasięgu oddziaływania.

Przyjmuje się w Studium, że rozwój przestrzennego Gminy powinien być oparty o:

- istniejący układ komunikacyjny, którego podstawę tworzy autostrada A2 z węzłem autostradowym w Wiskitkach oraz droga krajowa nr 50,
- lokalizację stref aktywizacji gospodarczej w okolicy węzła komunikacyjnego Wiskitki,
- podkreślenie i wyeksponowanie wartości obszarów chronionych,
- intensyfikację rolnictwa w północnej części Gminy,
- koncentrację nowej zabudowy w otoczeniu „centrów wsi” oraz rozwój funkcji mieszkaniowej wzdłuż linii kolejowej Warszawa – Łódź i w sąsiedztwie miasta Żyrardów.

W Strategii Rozwoju Gminy Wiskitki na lata 2017- 2022, która została przyjęta Uchwałą Nr 6/XXVIII/17 Rady Gminy Wiskitki z dnia 3 marca 2017 r. obszar Gminy podzielono na trzy strefy:

- Strefa I – część północna, gdzie występują dobre gleby dla rozwoju rolnictwa,
- Strefa II – część środkowa, która ciągnie się wzdłuż autostrady A2 – rozwój Gminy powinien pójść w kierunku wzrostu aktywności gospodarczej,
- Strefa III – część południowa znajdująca się w granicach Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, charakteryzująca się dużymi kompleksami leśnymi – rozwój zabudowy mieszkaniowej, turystycznej i rekreacyjnej.

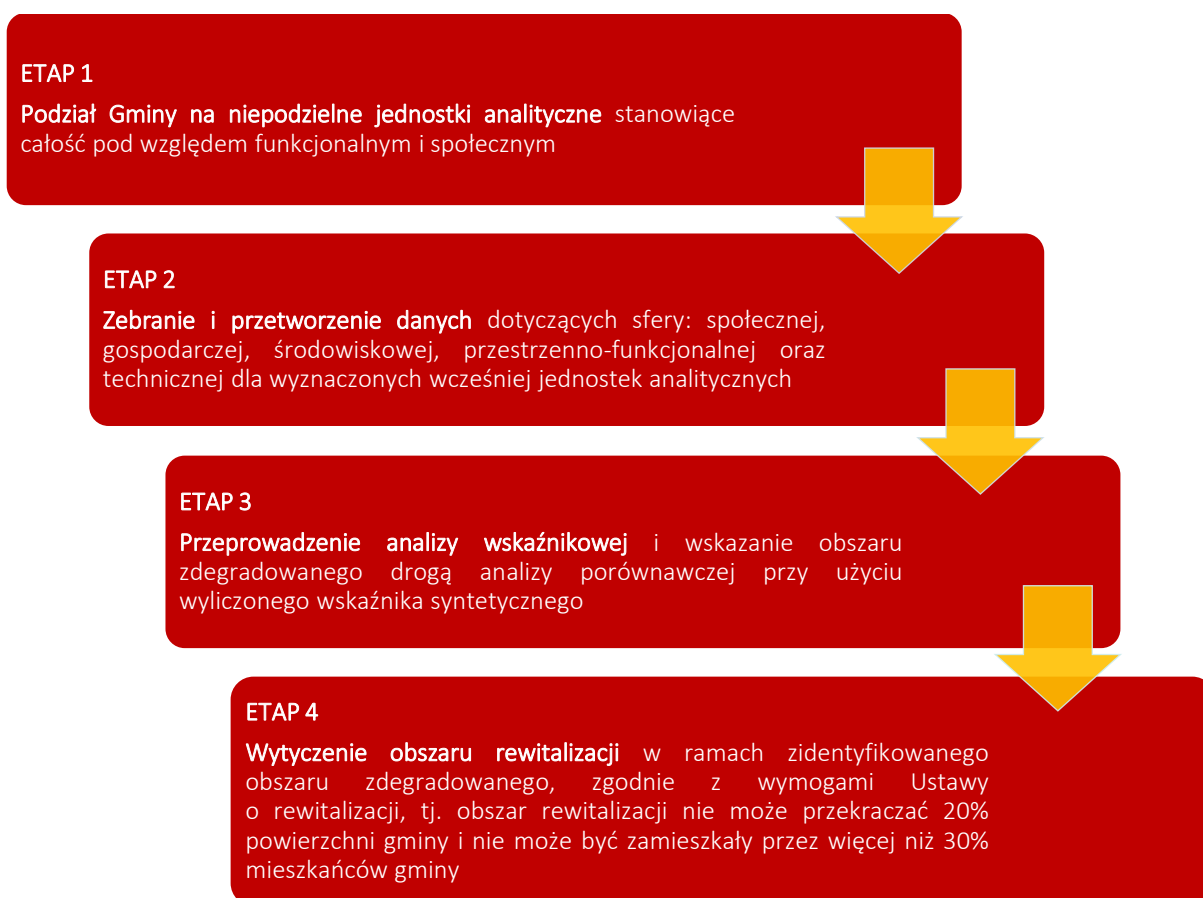
3. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

3.1 Metodyka prac przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Wiskitki

ETAPY PRAC

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wiskitki oraz zawarta w niej procedura delimitacji, opracowana została w sposób spełniający wymogi *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485.,) dalej: ustawa o rewitalizacji*. Podczas opracowywania procedury delimitacji, korzystano także z wytycznych i rekomendacji zawartych w publikacji „Delimitacja – krok po kroku” zrealizowanej przez zespół pracowników Instytutu Rozwoju Miast pod redakcją Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa⁴.

Przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na terenie Gminy Wiskitki metodyka, zakładała czteroetapowy system pracy, który przedstawiony został na poniższej grafice.

⁴ Opracowanie zrealizowane przez Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa, Departamentu Polityki Przestrzennej w ramach umowy nr DPP-U-POWER-173/16, której przedmiotem było: Opracowanie merytoryczne publikacji z zakresu diagnozy i delimitacji obszarów zdegradowanych, ISBN 978-83-7610-653-3

METODA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO PRZY UŻYCIU WSKAŹNIKA SYNTETYCZNEGO

Z uwagi na fakt, że dobrane wskaźniki przedstawiane są w różnych jednostkach i przedziałach, ich porównywanie oparte na jednowymiarowych zasadach statystycznych pozostaje utrudnione. W przypadku analizy zjawisk złożonych, które opisuje się więcej niż jedną zmienną pojawiają się problemy, jakie nie występują w analizach prostych dla jednej zmiennej.

Dlatego też, podstawą analizy wielowymiarowej jest **wskaźnik syntetyczny**, który pozwala na porównanie poszczególnych mierników i otrzymanie jednego wskaźnika poziomu rozwoju obszaru. Jest to możliwe dzięki standaryzacji różnych zmiennych niezależnie od ich rodzaju, znaku, wielkości i jednostek.

Standaryzacja danych służy sprowadzeniu zmiennych o różnej wartości i jednostkach do wzajemnej porównywalności. Wiąże się ona również z ustaleniem kierunku wpływu każdego ze wskaźników, czyli określeniem czy dany wskaźnik jest stymulantą, czy destymulantą. W przypadku stymulandy, wzrost wskaźnika oznacza pozytywny rezultat dla badanego zjawiska, natomiast w przypadku destymulandy – wzrost wartości zmiennej świadczy negatywnie o zjawisku.

Z tego względu, w celu standaryzacji wskaźników posłużono się metodą wyrażoną wzorem:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}, \text{ gdy zmienna jest stymulantą lub}$$

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j} * (-1), \text{ gdy zmienna jest destymulantą,}$$

gdzie:

t_{ij} – standaryzowana wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,

\bar{x}_j – średnia arytmetyczna wskaźnika j,

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j.

W ten sposób wartości większe od średniej dla całej Gminy po standaryzacji będą przyjmowały wartość dodatnią (korzystniejszą dla danej jednostki analitycznej), natomiast wartości mniejsze od średniej – wartość ujemną (niekorzystną dla danej jednostki analitycznej). Im niższa jest wartość standaryzowanego wskaźnika tym poziom koncentracji negatywnego zjawiska w danej jednostce analitycznej jest większy.

Ostatnim etapem wyznaczenia wskaźnika syntetycznego jest obliczenie średniej arytmetycznej zestandaryzowanych zmiennych dla każdej z badanych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wartość wskaźnika syntetycznego odpowiada na pytanie, czy dana jednostka analityczna znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o pozytywnym obrazie zjawisk w danej jednostce, natomiast niskie ukazują koncentrację zjawisk kryzysowych. W celu uzyskania wartości wskaźnika syntetycznego posłużono się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk dla jednostki analitycznej i ,

n – liczba wskaźników,

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i .

Zgodnie z przyjętą metodologią do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, których wskaźnik syntetyczny jest ujemny (mniejszy niż 0) w sferze społecznej oraz w co najmniej jednej z pozostałych sfer. Im niższe wartości przyjmuje wskaźnik syntetyczny tym poziom negatywnych zjawisk w danej sferze jest większy.

Spośród wyznaczonych obszarów zdegradowanych wytyczono **obszar rewitalizacji**, który zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

3.2 Podział Gminy Wiskitki na jednostki analityczne

Zgodnie z przedstawioną w powyższym rozdziale metodyką prac, przyjętą w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych, etap pierwszy dotyczył podziału Gminy na niepodzielne jednostki analityczne, stanowiące całość pod względem funkcjonalnym i społecznym. Takie działanie umożliwiło zebranie i przetworzenie, a w kolejnym kroku zagregowanie danych opisujących sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Wyznaczone w procesie delimitacji jednostki analityczne odzwierciedlają specyfikę danego terenu, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji dominującej, a także sposobu zagospodarowania przestrzennego. Ważnym było również, aby w trakcie dokonywania podziału, uwzględnić intensywność użytkowania danego obszaru. Tak wypracowany podział sprawił, że dokonana w kolejnych etapach porównawcza analiza wskaźnikowa, przeprowadzona została w sposób uwzględniający różnicowanie przestrzenne Gminy.

Podstawą do dokonania podziału Gminy na jednostki analityczne był istniejący podział na obręby ewidencyjne. Analizując strukturę funkcjonalno-przestrzenną poszczególnych obrębów, lokalną sieć osadniczą, powiązania komunikacyjne, rozmieszczenie zabudowy i funkcje gospodarcze na danych terenach przystąpiono do wyznaczenia ostatecznych granic obszarów poddanych dalszym analizom wskaźnikowym. Na podstawie analiz powstały jednostki: „Czerwona Niwa” (obręby Czerwona Niwa Wieś i Czerwona Niwa), „Guzów” (obręby Guzów, Guzów PGR i Guzów Cukrownia), „Orszew” (obręby Janówek, Nowy Orszew, Orszew Osada, Podorszew i Stara Wieś), „Duninopol-Podbuszyce” (obręby Duninopol i Podbuszyce), „Starowiskitki” (obręby Starowiskitki i Starowiskitki-parcel), „Wiskitki” (obręby Wiskitki-miasto i Morgi), „Kamionka-Popielarnia” (obręby Kamionka i Popielarnia), „Antoniew-Prościeniec” (obręby Antoniew i Prościeniec) oraz „Sokule-Tomaszew” (obręby Sokule i Tomaszew). Pozostałe jednostki nie zmieniły granic względem podziału ewidencyjnego. W rezultacie wykonanych przekształceń wyodrębniono 28 jednostek analitycznych.

Szczegółowe dane dotyczące utworzonych jednostek analitycznych przedstawione zostały w poniższej tabeli. Największą jednostką pod względem liczby ludności są „Wiskitki” zamieszkałe przez blisko 1 385 osób, najmniejszą pod tym względem jednostką są „Babskie Budy” na terenie której mieszkają 62 osoby. Pod względem powierzchni największą jednostką są „Działki”, o powierzchni 15,54 km² (10,3% powierzchni Gminy), a najmniejszą jest „Józefów” o powierzchni 1,07 km² (0,7% powierzchni Gminy).

Tabela 2 Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Wiskitki

Jednostka analityczna		Powierzchnia jednostki (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)	Liczba mieszkańców	Udział w całkowitej liczbie mieszkańców Gminy (%)
Lp.	Nazwa				
1	Aleksandrów	4,36	2,9%	267	2,8%
2	Antoniew-Prościeniec	10,71	7,1%	335	3,5%
3	Babskie Budy	3,07	2,0%	62	0,6%
4	Cyganka	1,65	1,1%	108	1,1%
5	Czerwona Niwa	7,48	5,0%	299	3,1%
6	Duninopol-Podbuszyce	3,37	2,2%	68	0,7%
7	Działki	15,54	10,3%	479	5,0%
8	Feliksów	3,19	2,1%	127	1,3%
9	Franciszków	4,28	2,8%	729	7,6%
10	Guzów	9,09	6,0%	834	8,7%
11	Hipolitów	3,31	2,2%	92	1,0%
12	Orszew	9,3	6,2%	478	5,0%
13	Jesionka	2,62	1,7%	1 021	10,7%
14	Józefów	1,07	0,7%	98	1,0%
15	Kamionka-Popielarnia	11,4	7,6%	265	2,8%
16	Łubno	2,88	1,9%	280	2,9%
17	Miedniewice	7,12	4,7%	478	5,0%
18	Starowiskitki	6,49	4,3%	176	1,8%
19	Nowa Wieś	4,14	2,7%	98	1,0%
20	Nowe Kozłowice	3,78	2,5%	454	4,7%
21	Nowy Drzewicz	5,34	3,5%	206	2,1%
22	Różanów	3,49	2,3%	147	1,5%

23	Smolarnia	2,4	1,6%	100	1,0%
24	Sokule-Tomaszew	6,12	4,1%	225	2,3%
25	Stare Kozłowice	2,9	1,9%	485	5,1%
26	Stary Drzewicz	1,96	1,3%	77	0,8%
27	Wola Miedniewska	6,54	4,3%	209	2,2%
28	Wiskitki	7,14	4,7%	1 385	14,5%

Źródło: opracowanie własne.

Przedstawiony powyżej podział Gminy na jednostki analityczne daje możliwość prowadzenia analiz porównawczych, a także obserwacji zjawisk kryzysowych w dłuższym okresie czasu. Poniżej rycina przedstawia podział Gminy Wiskitki na jednostki analityczne w ujęciu przestrzennym.

Rysunek 7 Podział Gminy Wiskitki na jednostki analityczne

Źródło: opracowanie własne.

3.3 Wybór wskaźników służących dokonaniu analizy wskaźnikowej wskazanych jednostek analitycznych

ZJAWISKA KRYZYSOWE

Celem analizy wskaźnikowej jednostek analitycznych, przedstawionej w dalszej części Diagnozy, jest zidentyfikowanie lokalnych problemów rozwojowych, które występują na terenie Gminy Wiskitki. Pierwszym krokiem będzie ich prezentacja, a następnym zbadanie natężenia zjawisk kryzysowych występujących na terenie całej Gminy. Na potrzeby przedmiotowej analizy zgromadzono dane umożliwiające przedstawienie i zbadanie sfery społecznej z obszaru bezrobocia, alkoholizmu, ubóstwa, przestępczości, problemów osób ze szczególnymi potrzebami, kapitału społecznego, poziomu edukacji, a także aktywności społecznej.

W sferze gospodarczej zbadano aktywność gospodarczą w poszczególnych jednostkach analitycznych, z kolei w sferze środowiskowej skupiono się na analizie obecności w środowisku życia mieszkańców materiałów szkodliwych dla zdrowia i środowiska, zawierających włókna azbestowe oraz liczbie stwierdzonych zdarzeń drogowych dającej pewien obraz natężenia ruchu drogowego.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej zbadano dostępność terenów zieleni, dostępność infrastruktury publicznej (w tym placów zabaw i obiektów sportowych), dostępność komunikacyjną mierzoną liczbą czynnych przystanków autobusowych, ład przestrzenny a także jakość terenów publicznych. Natomiast w przypadku sfery technicznej przeanalizowano stan techniczny przestrzeni publicznej mierzoną liczbą obiektów komunalnych wymagających remontów, liczbą obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym, liczbą obiektów zabytkowych w złym stanie, a także liczbą obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji oraz niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

POZYSKANIE DANYCH

Proces analityczny, oparty na agregowaniu informacji w obrębie jednostek analitycznych przeprowadzono z wykorzystaniem danych ilościowych, uzyskanych z rejestrów instytucji samorządowych oraz oddziałów instytucji funkcjonujących na terenie Gminy Wiskitki:

- Urzędu Miejski w Wiskitkach,
- Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiskitkach,
- Komendy Powiatowej Policji w Żyrardowie,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Żyrardowie,
- Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie,
- Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych).

Dane wyjściowe służące zdiagnozowaniu zjawisk kryzysowych w poszczególnych jednostkach analitycznych pozyskane od wyżej wymienionych instytucji przekształcono na porównywalne wskaźniki obrazujące sytuację w danej sferze, zgodnie z wcześniej opisaną standaryzacją danych. Podczas doboru wskaźników dokonano ich jednoczesnego rozróżnienia na stymulanty i destymulanty.

ZAKRES CZASOWY

Każdy z omawianych wskaźników zawiera informacje o zakresie czasowym jakiego dotyczy. Ma to na celu uszczegółowienie i doprecyzowanie występowania (trwania) danego zjawiska kryzysowego. Dane wykorzystane do analizy, a co za tym idzie obliczone wskaźniki dotyczyły 2021 roku.

Tabela 3 Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych

SFERA SPOŁECZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
BEZROBOCIE	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Żyrardowie, Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Żyrardowie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Żyrardowie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie bezrobotnych	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach, Powiatowy Urząd Pracy w Żyrardowie	Destymulanta	w 2021 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
ALKOHOLIZM	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
UBÓSTWO	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach, Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
	Liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach,	Destymulanta	w 2021 r.

		Urząd Miejski w Wiskitkach		
PRZESTĘPCZOŚĆ	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji w Żyrardowie, Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
	Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji w Żyrardowie, Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach, Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
KAPITAŁ SPOŁECZNY	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2021/2015	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
POZIOM EDUKACJI	Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty (średnia z 3 przedmiotów)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie	Stymulanta	w 2021 r.
POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba kół gospodyń wiejskich na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Frekwencja w ostatnich wyborach samorządowych (I tura)	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	w 2018 r.

SFERA GOSPODARCZA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	w 2021 r.
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	w 2021 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów zarejestrowanych w 2021 roku	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
SFERA ŚRODOWISKOWA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
POKRYCIE AZBESTEM	Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
NATĘŻENIE RUCHU DROGOWEGO	Liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji w Żyrardowie, Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	w 2021 r.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELENI	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy, itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021

	Liczba placówek oświatowych (szkół, przedszkoli wraz z filiami) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział sieci wodociągowej wymagającej modernizacji/remontu/budowy/rozbudowy w stosunku do istniejącej lub oczekiwanej długości sieci	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział sieci kanalizacyjnej wymagającej modernizacji/remontu/budowy/rozbudowy w stosunku do istniejącej lub oczekiwanej długości sieci	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
ŁĄD PRZESTRZENNY	Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba wydanych decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH	Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba podmiotów działających w podsekcji 92.00.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
SFERA TECHNICZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba obiektów przestrzeni publicznej (place zabaw, skwery, zieleńce, place, inne ogólnodostępne przestrzenie publiczne) w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI	Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych	Urząd Miejski w Wiskitkach	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021

Źródło: opracowanie własne.

4. Analiza wskaźnikowa Gminy Wiskitki

4.1 Sfera społeczna

Sfera społeczna stanowi najważniejszy element diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar zdegradowany wyznacza się na podstawie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, alkoholizmu, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. W pozostałych sferach zjawiska kryzysowe mogą dotyczyć tylko jednej z nich, aby móc wyodrębnić obszar zdegradowany. Dalsza część podrozdziału przedstawia szczegółową charakterystykę sfery społecznej Gminy Wiskitki.

BEZROBOCIE

Bezrobotnym, w pewnym uproszczeniu, jest osoba, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, niezatrudniona i niewykonywająca innej pracy zarobkowej, ale zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (albo jeżeli jest to osoba niepełnosprawna, to jest zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.⁵

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, które może przerodzić się w poważny problem, zwłaszcza kiedy jego poziom i natężenie pozostają wysokie w długim okresie. Ze względu na czas trwania wyróżnia się bezrobocie krótkookresowe, długookresowe, chroniczne, sezonowe. Ze względu na czynniki je wywołujące oraz konsekwencje jakie ze sobą niosą wyróżnia się natomiast bezrobocie strukturalne, koniunkturalne, technologiczne, frykcyjne czy naturalne. To ostatnie występuje zawsze, niezależnie od fazy cyklu koniunkturalnego, trwającego bądź nie sezonu czy dostępności miejsc pracy w przedsiębiorstwach. Przyczyną bezrobocia określanego jako naturalne jest fakt, że zawsze istnieje pewna liczba wolnych miejsc pracy oraz osób poszukujących lub zmieniających pracę. Ze względu na dynamikę tych procesów nie jest możliwa sytuacja, by w gospodarce nie było bezrobocia.

Najbardziej problematyczną sytuacją na rynku pracy jest natomiast nie tyle poziom bezrobocia, co utrzymywanie się tego zjawiska w dłuższej perspektywie czasowej. Niekorzystne tło, które utrwali bezrobocie w gospodarce jest główną przyczyną pojawienia się bezrobocia długookresowego (które trwa ponad rok). Wydłużający się okres poszukiwań pracy wywołuje szereg strat, zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym. Stanowi też zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

⁵ Pojęcie osoby bezrobotnej zdefiniowano w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2022r. poz. 690)

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie mazowieckim na koniec 2021 roku wyniosła 4,7% (w kraju – 5,8%) i była niższa od średniej wśród wszystkich województw w kraju. Wskazać należy na duże zróżnicowanie geograficzne tego zjawiska. Najniższą stopę bezrobocia zarejestrowano w powiecie grójeckim (2,3%) a najwyższą w powiecie przysuskim (19,3%). Wynik dla powiatu żyrardowskiego wyniósł 9,8 %.

Analiza wskaźnikowa w aspekcie bezrobocia przeprowadzona została w oparciu o następujące zbiory danych:

- Liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- Udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych,
- Udziału osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych,
- Odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
- Odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej.

Najwięcej osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym zamieszkiwało jednostkę „Smolarnia” (14,29 osoby) oraz „Oryszew” (13,20 osób). Z kolei najmniejsze wartości wskaźnika (poniżej 3) otrzymano w jednostkach „Babskie Budy” i „Duninopol-Podbuszyce”. Wszyscy zarejestrowani bezrobotni mieszkańcy jednostki „Różanów” to osoby długotrwale bezrobotne. Zjawisko to nie wystąpiło w jednostkach „Babskie Budy” oraz „Duninopol-Podbuszyce”. Pod względem wykształcenia, najwięcej bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszka w jednostkach „Józefów”, „Nowa Wieś” i „Nowy Drzewicz” (50%), a brak bezrobotnych z najniższym poziomem wykształcenia stwierdzono w siedmiu jednostkach. Nie wszyscy bezrobotni korzystają ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej. Aż w jedenastu jednostkach analitycznych odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł zero. Najwięcej bezrobotnych korzystających z tego typu wsparcia zarejestrowano w jednostce „Feliksów” (100%). Z kolei największy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia (100%) w ogólnej liczbie korzystających z pomocy odnotowano w jednostkach „Józefów” i „Wola Miedniewska”. Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych zestawiono w tabeli na następnej stronie.

Z danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy wynika, że na koniec grudnia 2021 roku z Gminy Wiskitki zarejestrowane były 386 osoby bezrobotne. Oznacza to, że stopa bezrobocia w Gminie wyniosła 4,0%. Jest to wynik znacznie lepszy niż dla całego powiatu. Podsumowując, należy stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy oceniana zarówno przez pryzmat poziomu stopy bezrobocia w powiecie żyrardowskim, jak i wskaźników wykorzystanych do opisu bezrobocia w Gminie jest stosunkowo dobra. Jednak obserwuje się znaczne różnice pomiędzy poszczególnymi jednostkami.

Tabela 4 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia

Jednostka analityczna	BEZROBOCIE									
	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym		Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych		Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie bezrobotnych		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	4,62	0,570	50,0%	0,243	0,0%	1,198	0,0%	0,889	0,0%	1,047
Antoniew-Prościeniec	10,82	-1,429	71,4%	-0,632	47,6%	-1,576	28,6%	-0,273	17,6%	0,511
Babskie Budy	2,56	1,234	0,0%	2,286	0,0%	1,198	0,0%	0,889	0,0%	1,047
Cyganka	3,28	1,004	50,0%	0,243	0,0%	1,198	0,0%	0,889	0,0%	1,047
Czerwona Niwa	6,45	-0,019	50,0%	0,243	33,3%	-0,744	58,3%	-1,484	87,5%	-1,610
Duninopol-Podbuszyce	2,70	1,190	0,0%	2,286	0,0%	1,198	0,0%	0,889	0,0%	1,047
Działki	4,43	0,633	57,1%	-0,048	14,3%	0,366	7,1%	0,599	50,0%	-0,471
Feliksów	4,82	0,507	25,0%	1,265	0,0%	1,198	100,0%	-3,179	40,0%	-0,168
Franciszków	9,13	-0,883	62,5%	-0,267	22,5%	-0,113	35,0%	-0,535	63,6%	-0,885
Guzów	5,73	0,213	72,4%	-0,672	17,2%	0,194	31,0%	-0,373	56,3%	-0,661

Hipolitów	8,47	-0,671	80,0%	-0,982	20,0%	0,033	40,0%	-0,738	50,0%	-0,471
Oryszew	13,20	-2,195	67,5%	-0,471	32,5%	-0,695	2,5%	0,787	50,0%	-0,471
Jesionka	4,70	0,547	64,5%	-0,349	16,1%	0,258	22,6%	-0,029	50,0%	-0,471
Józefów	3,33	0,986	50,0%	0,243	50,0%	-1,715	50,0%	-1,145	100,0%	-1,989
Kamionka-Popielarnia	7,38	-0,319	45,5%	0,429	9,1%	0,668	0,0%	0,889	0,0%	1,047
Łubno	10,73	-1,399	78,9%	-0,939	26,3%	-0,335	15,8%	0,247	33,3%	0,035
Miedniewice	3,10	1,060	55,6%	0,017	33,3%	-0,744	0,0%	0,889	0,0%	1,047
Starowiskitki	4,27	0,683	20,0%	1,469	0,0%	1,198	0,0%	0,889	0,0%	1,047
Nowa Wieś	8,33	-0,625	25,0%	1,265	50,0%	-1,715	50,0%	-1,145	66,7%	-0,977
Nowe Kozłowice	4,14	0,727	58,3%	-0,097	0,0%	1,198	0,0%	0,889	0,0%	1,047
Nowy Drzewicz	4,80	0,514	83,3%	-1,118	50,0%	-1,715	50,0%	-1,145	60,0%	-0,775
Różanów	3,85	0,821	100,0%	-1,799	0,0%	1,198	0,0%	0,889	0,0%	1,047
Smolarnia	14,29	-2,544	88,9%	-1,345	44,4%	-1,391	0,0%	0,889	0,0%	1,047
Sokule-Tomaszew	7,75	-0,438	60,0%	-0,165	20,0%	0,033	0,0%	0,889	0,0%	1,047
Stare Kozłowice	3,41	0,962	77,8%	-0,891	22,2%	-0,096	22,2%	-0,015	66,7%	-0,977
Stary Drzewicz	7,89	-0,484	33,3%	0,924	33,3%	-0,744	33,3%	-0,467	20,0%	0,440
Wola Miedniewska	6,62	-0,072	66,7%	-0,437	11,1%	0,551	22,2%	-0,015	100,0%	-1,989
Wiskitki	8,17	-0,573	73,1%	-0,701	22,4%	-0,106	43,3%	-0,872	53,7%	-0,584
średnia	6,39	0,000	56,0%	0,000	20,6%	0,000	21,9%	0,000	34,5%	0,000

Źródło: opracowanie własne.

ALKOHOLIZM

Alkoholizm to termin wieloznaczny, w wąskim znaczeniu to choroba alkoholowa, czyli uzależnienie od alkoholu etylowego, a w szerokim znaczeniu to następstwa nadmiernego używania alkoholu, nie tylko zdrowotne, lecz również społeczne. Motywy sięgania po alkohol są bardzo zróżnicowane. Zalicza się do nich m. in. chęć ucieczki od rzeczywistości, przyczyny ceremonialne w związku z zabawą, dla dodania sobie odwagi oraz picie nałogowe.

Według Antoniego Kępińskiego⁶ można wyróżnić kilka stylów korzystania z alkoholu, w zależności od przyczyn sięgania po ten środek odurzający:

- „neurasteniczny” styl picia – by zredukować zmęczenie i rozdrażnienie,
- „kontaktywny” – by ułatwić sobie nawiązywanie kontaktów z innymi,
- „dionizyjski” – dla uzyskania stanu oszołomienia i ucieczki od rzeczywistości,
- „heroiczny” – dla osiągnięcia poczucia mocy,
- „samobójczy”.

Bohdan Woronowicz z kolei wymienia trzy motywy spożywania alkoholu:

- „ucieczkowe” – celem jest zredukowanie napięcia, poprawa nastroju, odprężenie oraz zapomnienie o kłopotach,
- „społeczne” – picie alkoholu w towarzystwie, przy konkretnej okazji, z uprzejmości;
- „w poszukiwaniu przyjemności” – dla walorów smakowych, czy z przekonania o pozytywnym oddziaływaniu alkoholu na zdrowie.

Analiza wskaźnikowa w aspekcie alkoholizmu przeprowadzona została w oparciu o informacje nt. udziału osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej.

Na podstawie zebranych danych należy wyróżnić trzy jednostki, w których udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy społecznej osiągnął w 2021 r. zauważalne wartości. Są to jednostki „Józefów” (100%), „Miedniewice” (66,7%) i „Stare Kozłowice” (33,3%). W trzech jednostkach: „Franciszków”, „Jesionka” i „Wiskitki” wskaźnik ten osiągnął wartości poniżej 10%. W pozostałych jednostkach takich osób nie zarejestrowano (dwadzieścia dwie jednostki). Szczegółowe dane odnośnie tego obszaru analizy sfery społecznej przedstawiono w tabeli na następnej stronie.

⁶ Maciej Frąckowiak, Marek Motyka, Charakterystyka problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu, Hygeia Public Health, 2015

Tabela 5 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze alkoholizmu

Jednostka analityczna	ALKOHOLIZM	
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	0,0%	0,341
Antoniew-Prościeniec	0,0%	0,341
Babskie Budy	0,0%	0,341
Cyganka	0,0%	0,341
Czerwona Niwa	0,0%	0,341
Duninopol-Podbuszyce	0,0%	0,341
Działki	0,0%	0,341
Feliksów	0,0%	0,341
Franciszków	4,5%	0,138
Guzów	0,0%	0,341
Hipolitów	0,0%	0,341
Oryszew	0,0%	0,341
Jesionka	7,1%	0,022
Józefów	100,0%	-4,131
Kamionka-Popielarnia	0,0%	0,341
Łubno	0,0%	0,341
Miedniewice	66,7%	-2,640
Starowiskitki	0,0%	0,341
Nowa Wieś	0,0%	0,341
Nowe Kozłowice	0,0%	0,341
Nowy Drzewicz	0,0%	0,341
Różanów	0,0%	0,341
Smolarnia	0,0%	0,341
Sokule-Tomaszew	0,0%	0,341
Stare Kozłowice	33,3%	-1,150
Stary Drzewicz	0,0%	0,341
Wola Miedniewska	0,0%	0,341
Wiskitki	1,9%	0,258
średnia	7,6%	0,000

Źródło: opracowanie własne.

UBÓSTWO

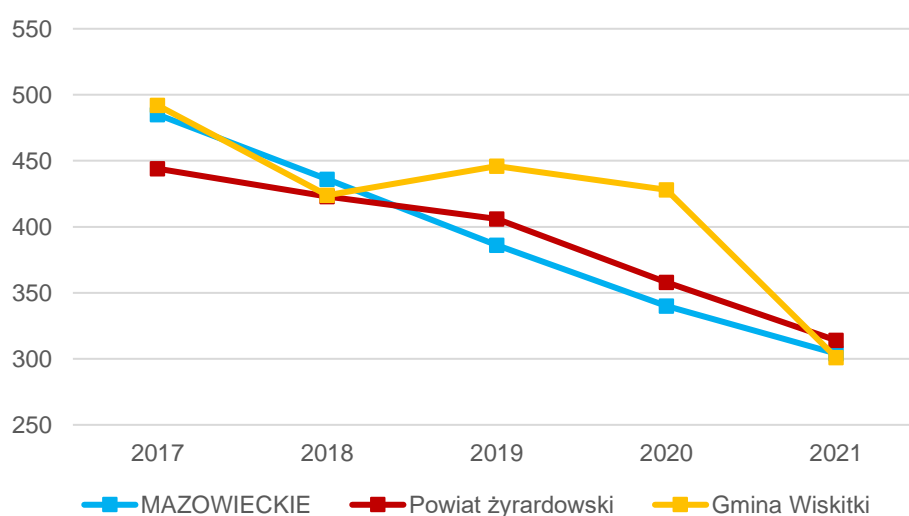
Występującemu i pogłębiającemu się zjawisku bezrobocia bardzo często współtowarzyszy zjawisko ubóstwa, które opiera się na odniesieniu poziomu zaspokojenia potrzeb osób, rodzin, gospodarstw domowych do poziomu ich zaspokojenia przez innych członków społeczeństwa. Rozumiane jest przede wszystkim jako ograniczenie środków do życia,

a tym samym skutkujące obniżeniem się poziomu życia poza akceptowane w kraju zamieszkania minimum.

Działania zmierzające m.in. do ograniczenia ubóstwa na terenie Gminy Wiskitki podejmuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, zlokalizowany przy ulicy Plac Wolności 34 w Wiskitkach. Jednostka ta realizuje zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz rodzin i osób, które nie mogą samodzielnie egzystować, wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości, aby sprostać trudnej sytuacji, w jakiej się znaleźli. Do głównych zadań Ośrodka należy: przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą o pomocy społecznej świadczeń, realizacja rządowych programów pomocy społecznej i gminnych programów osłonowych, a także realizacja programów współfinansowanych ze środków unijnych oraz realizacja zadań wynikających z przepisów prawa.

Pomoc świadczona przez MGOPS w Wiskitkach na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej przybiera formy pieniężne i niepieniężne. Jedną z takich form jest przyznawanie świadczeń, w tym m.in.: zasiłków stałych, okresowych, celowych i specjalnych zasiłków celowych, a także innych świadczeń pieniężnych. Do niepieniężnych form pomocy zalicza się: pracę socjalną, składki na ubezpieczenie, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc rzeczową, sprawienie pogrzebu, interwencję kryzysową, schronienie, posiłek oraz niezbędne ubranie.

W 2021 roku Środek Pomocy Społecznej udzielił pomocy 229 mieszkańcom. Najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc społeczną w Gminie było: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba i bezrobocie. Poziom ubóstwa można określić m.in. za pomocą wskaźnika przedstawiającego liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W 2021 roku wyniki dla Gminy Wiskitki w zestawieniu z wynikami dla powiatu żyrardowskiego i województwa mazowieckiego były zbliżone. W 2021 roku było to 301 osób (na 10 tys. mieszkańców), w ostatnich latach sytuacja w Gminie ulega poprawie, co jest zgodne z ogólnopolską tendencją.

Rysunek 8 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Wiskitki na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zjawisko ubóstwa w poszczególnych jednostkach analitycznych zbadano na podstawie wskaźników:

- Udziału osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej,
- Kwoty wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej,
- Liczby uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów.

W odniesieniu do ogółu mieszkańców Gminy niewielka liczba osób korzysta z pomocy społecznej – w 2021 r. było to łącznie 2,7% mieszkańców. Największy udział osób korzystających z pomocy społecznej zanotowano w jednostce „Antoniew-Prościeniec” (10,1%), „Feliksów” (7,9%) i „Duninopol-Subbuszyce” (7,4%), natomiast żadnego podopiecznego ośrodka pomocy społecznej nie zarejestrowano w jednostkach „Babskie Budy” i „Różanów”. Jeżeli scharakteryzować zbiór osób korzystających z pomocy społecznej według przyczyny, to należy wskazać, że 100% odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej zanotowano aż w dwunastu jednostkach. Problem ten nie został natomiast zarejestrowany w pięciu jednostkach tj.: „Aleksandrów”, „Babskie Budy”, „Starowiskitki”, „Różanów” oraz „Stare Kozłowice”.

W ujęciu ekonomicznym najwyższy poziom pomocy finansowej ujętej w kwotach wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej zarejestrowano w jednostkach „Działki”, „Orszew” i „Cyganka” (odpowiednio 32 525,0 zł, 31 681,6 zł i 29 500,0 zł). Natomiast w jednostkach: „Babskie Budy” oraz „Różanów” wsparcie finansowe nie było stosowane.

Ostatnią grupą wskaźników mierzących poziom ubóstwa są wskaźniki informujące o liczbie uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez MGOPS. Program oferujący dzieciom posiłki w szkole w największym stopniu dotyczył uczniów z jednostek „Duninopol-Subbuszyce”, „Nowa Wieś” i „Antoniew-Prościeniec” (odpowiednio 60,25 i 21,88 uczniów w przeliczeniu na 100 uczniów). Szczegółowe zestawienie wyników przedstawiono w tabeli na następnej stronie.

Tabela 6 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa

Jednostka analityczna	UBÓSTWO							
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej		Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej		Liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	0,7%	0,750	0,0%	1,674	17 988,50	-0,865	0,00	0,432
Antoniew-Prościeniec	10,1%	-2,866	38,2%	0,688	2 622,62	0,761	21,88	-1,336
Babskie Budy	0,0%	1,038	0,0%	1,674	0,00	1,038	0,00	0,432
Cyganka	0,9%	0,682	100,0%	-0,903	29 500,00	-2,083	0,00	0,432
Czerwona Niwa	2,7%	0,009	100,0%	-0,903	5 643,15	0,441	11,11	-0,466
Duninopol-Podbuszyce	7,4%	-1,790	100,0%	-0,903	326,48	1,004	60,00	-4,418
Działki	0,4%	0,877	100,0%	-0,903	32 525,00	-2,403	0,00	0,432
Feliksów	7,9%	-1,991	100,0%	-0,903	2 437,72	0,781	0,00	0,432
Franciszków	3,0%	-0,123	100,0%	-0,903	6 459,96	0,355	5,56	-0,017
Guzów	1,9%	0,300	56,3%	0,224	8 883,10	0,099	4,17	0,095
Hipolitów	4,3%	-0,634	50,0%	0,385	1 575,00	0,872	0,00	0,432
Oryszew	0,4%	0,877	100,0%	-0,903	31 681,60	-2,314	0,00	0,432
Jesionka	1,4%	0,511	92,9%	-0,719	14 723,48	-0,519	4,76	0,047
Józefów	1,0%	0,646	100,0%	-0,903	15 835,68	-0,637	0,00	0,432
Kamionka-Popielarnia	1,5%	0,457	100,0%	-0,903	25 578,71	-1,668	0,00	0,432
Łubno	3,2%	-0,198	22,2%	1,101	9 875,82	-0,007	4,17	0,095
Miedniewice	1,3%	0,555	16,7%	1,244	9 819,12	-0,001	0,00	0,432
Starowiskitki	0,6%	0,819	0,0%	1,674	7 632,00	0,231	0,00	0,432
Nowa Wieś	3,1%	-0,139	66,7%	-0,044	1 118,10	0,920	25,00	-1,589
Nowe Kozłowice	1,1%	0,614	60,0%	0,128	11 196,80	-0,146	0,00	0,432
Nowy Drzewicz	2,4%	0,104	80,0%	-0,388	7 691,04	0,225	13,04	-0,622
Różanów	0,0%	1,038	0,0%	1,674	0,00	1,038	0,00	0,432
Smolarnia	6,0%	-1,270	100,0%	-0,903	6 586,37	0,342	0,00	0,432
Sokule-Tomaszew	2,2%	0,183	60,0%	0,128	7 835,24	0,209	0,00	0,432
Stare Kozłowice	0,6%	0,800	0,0%	1,674	2 283,33	0,797	0,00	0,432
Stary Drzewicz	6,5%	-1,460	100,0%	-0,903	632,00	0,972	0,00	0,432
Wola Miedniewska	1,0%	0,670	100,0%	-0,903	8 009,40	0,191	0,00	0,432
Wiskitki	3,9%	-0,462	75,9%	-0,283	6 335,92	0,368	0,00	0,432
średnia	2,7%	0,000	65,0%	0,000	9 814,15	0,000	5,35	0,000

Źródło: opracowanie własne.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość rozumie się jako wszelkiego rodzaju czyny określone przez prawo jako zachowania niezgodne z normą prawną, popełnione na danym terenie w określonym czasie. Do ograniczania przestępczości służą m.in. takie działania jak: prowadzenie profilaktyki kryminalistycznej, racjonalna polityka karna, kontrola społeczna, współpraca społeczności lokalnych z odpowiednimi służbami i wpływ wychowawczy.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Gminy Wiskitki czuwają funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Policji w Żyrardowie poprzez posterunek policji w Wiskitkach zlokalizowany przy ulicy Kościuszki 1A. Posterunek policji działa w godzinach pełnienia służby przez funkcjonariuszy, z kolei całodobowy dyżur pełni Komenda Powiatowa Policji w Żyrardowie, przy ul. Fryderyka Chopina 4/6.

Zjawisko przestępczości zbadano na podstawie:

- Liczby stwierdzonych przestępstw na 1 000 mieszkańców,
- Liczby stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1 000 mieszkańców,
- Liczby osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Z analizy wskaźnikowej wynika, iż najwięcej przestępstw w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców zanotowano w jednostkach „Sokule-Tomaszew” (26,67), „Antoniew-Prościeniec” (23,88) oraz „Wiskitki” (23,83). Wyniki w tych jednostkach zdecydowanie odbiegają od pozostałych. W tym samym okresie nie odnotowano żadnego przestępstwa w trzech jednostkach tj.: „Babskie Budy”, „Duninopol-Prościeniec” i „Smolarnia”, a w pozostałych liczba przypadków nie przekroczyła 19 na 1 000 mieszkańców. Z kolei wskaźnik liczby stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czynów karalnych nieletnich na 1 000 mieszkańców, wskazał szczególne nagromadzenie negatywnego zjawiska w jednostkach „Wiskitki” (85,20 przypadków), „Sokule-Tomaszew” (53,33) oraz „Guzów” (51,56). W sześciu jednostkach nie stwierdzono żadnych przypadków przestępstw i wykroczeń.

W większości jednostek nie było osób objętych procedurą „niebieskiej karty”. Na tym tle negatywnie wyróżniają się trzy obszary „Stary Drzewicz”, „Wola Miedniewska” i „Aleksandrów” (odpowiednio 3,90, 1,44 i 1,12 przypadków na 100 mieszkańców). W pozostałych przypadkach nie odnotowano osób objętych procedurą „niebieskiej karty” lub ich liczba wynosiła poniżej 0,6 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Szczegółowe dane analizy wskaźnikowej w obszarze przestępczości przedstawia tabela na następnej stronie.

Tabela 7 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości

Jednostka analityczna	PRZESTĘPCZOŚĆ					
	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców		Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców		Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	7,49	0,419	7,49	0,468	1,12	-1,051
Antoniew-Prościeniec	23,88	-1,932	35,82	-0,983	0,00	0,409
Babskie Budy	0,00	1,494	0,00	0,852	0,00	0,409
Cyganka	18,52	-1,162	9,26	0,378	0,00	0,409
Czerwona Niwa	3,34	1,014	6,69	0,509	0,00	0,409
Duninopol-Podbuszyce	0,00	1,494	0,00	0,852	0,00	0,409
Działki	8,35	0,296	8,35	0,424	0,00	0,409
Feliksów	15,75	-0,765	23,62	-0,358	0,00	0,409
Franciszków	9,60	0,117	9,60	0,360	0,27	0,053
Guzów	13,19	-0,398	51,56	-1,789	0,36	-0,058
Hipolitów	10,87	-0,065	10,87	0,295	0,00	0,409
Oryszew	14,64	-0,607	14,64	0,102	0,42	-0,134
Jesionka	1,96	1,213	3,92	0,651	0,10	0,282
Józefów	10,20	0,030	20,41	-0,193	0,00	0,409
Kamionka-Popielarnia	7,55	0,411	0,00	0,852	0,00	0,409
Łubno	3,57	0,982	10,71	0,303	0,00	0,409
Miedniewice	10,46	-0,006	6,28	0,531	0,21	0,137
Starowiskitki	11,36	-0,136	17,05	-0,021	0,57	-0,329
Nowa Wieś	10,20	0,030	0,00	0,852	0,00	0,409
Nowe Kozłowice	6,61	0,546	15,42	0,062	0,22	0,123
Nowy Drzewicz	14,56	-0,595	9,71	0,355	0,00	0,409
Różanów	6,80	0,518	0,00	0,852	0,00	0,409
Smolarnia	0,00	1,494	0,00	0,852	0,00	0,409
Sokule-Tomaszew	26,67	-2,331	53,33	-1,880	0,00	0,409
Stare Kozłowice	14,43	-0,576	35,05	-0,943	0,00	0,409
Stary Drzewicz	12,99	-0,369	25,97	-0,478	3,90	-4,654
Wola Miedniewska	4,78	0,808	4,78	0,607	1,44	-1,456
Wiskitki	23,83	-1,924	85,20	-3,512	0,22	0,128
średnia	10,41	0,000	16,63	0,000	0,31	0,000

Źródło: opracowanie własne.

OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, za osobę ze szczególnymi potrzebami uznaje się osobę, która

ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Osoby ze szczególnymi potrzebami, rozumiane zgodnie z zakresem dostępności, zdefiniowanym w Programie Rządowym Dostępność Plus 2018-2025, to między innymi:

- osoby na wózkach inwalidzkich, poruszające się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się,
- osoby niewidome i słabowidzące,
- osoby z niepełnosprawnością słuchu,
- osoby głuchoniewidome,
- osoby z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną,
- osoby starsze i osłabione chorobami,
- kobiety w ciąży,
- osoby z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
- osoby mające trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego),
- osoby o nietypowym wzroście (w tym również dzieci),
- osoby z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem.

Obszar dotyczący problemów osób ze specjalnymi potrzebami przeanalizowano w oparciu o następujące wskaźniki:

- Odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej,
- Odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej.

W skali całej Gminy korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności było w 2021 roku 116 osób. Największe udziały osób korzystających z pomocy zanotowano w jednostkach „Feliksów”, „Jozefów”, „Starowiskitki”, „Smolarnia” i „Wola Miedniewska” (100,0% ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej w tych jednostkach). W ośmiu jednostkach do ośrodka pomocy społecznej o pomoc z tytułu niepełnosprawności nie zgłosił się żaden z mieszkańców. Mniejsza liczba mieszkańców (106) zgłosiła się natomiast o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Pod tym względem największy udział beneficjentów (100%) pochodzi z jednostek „Aleksandrów”, „Działki”, „Józefów” i „Starowiskitki”. W dziewięciu jednostkach nie zanotowano osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w tabeli na następnej stronie.

Tabela 8 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami

Jednostka analityczna	OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI			
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	0,0%	1,220	100,0%	-1,617
Antoniew-Prościeniec	67,6%	-0,669	29,4%	0,270
Babskie Budy	0,0%	1,220	0,0%	1,056
Cyganka	0,0%	1,220	0,0%	1,056
Czerwona Niwa	50,0%	-0,177	12,5%	0,722
Duninopol-Podbuszyce	0,0%	1,220	0,0%	1,056
Działki	50,0%	-0,177	100,0%	-1,617
Feliksów	100,0%	-1,573	0,0%	1,056
Franciszków	27,3%	0,458	31,8%	0,205
Guzów	37,5%	0,172	75,0%	-0,949
Hipolitów	75,0%	-0,875	50,0%	-0,281
Oryszew	50,0%	-0,177	0,0%	1,056
Jesionka	57,1%	-0,376	71,4%	-0,854
Józefów	100,0%	-1,573	100,0%	-1,617
Kamionka-Popielarnia	75,0%	-0,875	0,0%	1,056
Łubno	44,4%	-0,021	55,6%	-0,429
Miedniewice	33,3%	0,289	0,0%	1,056
Starowiskitki	100,0%	-1,573	100,0%	-1,617
Nowa Wieś	0,0%	1,220	33,3%	0,165
Nowe Kozłowice	20,0%	0,661	80,0%	-1,083
Nowy Drzewicz	60,0%	-0,456	20,0%	0,521
Różanów	0,0%	1,220	0,0%	1,056
Smolarnia	100,0%	-1,573	83,3%	-1,172
Sokule-Tomaszew	0,0%	1,220	60,0%	-0,548
Stare Kozłowice	0,0%	1,220	33,3%	0,165
Stary Drzewicz	20,0%	0,661	0,0%	1,056
Wola Miedniewska	100,0%	-1,573	0,0%	1,056
Wiskitki	55,6%	-0,332	70,4%	-0,825
średnia	43,7%	0,000	39,5%	0,000

Źródło: opracowanie własne.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

Pomimo dość stabilnej i relatywnie dobrej sytuacji demograficznej, którą w skali całej Gminy opisano w części poświęconej wewnętrznym uwarunkowaniom rozwoju, analiza danych na poziomie jednostek analitycznych wykazuje duże wewnętrzne zróżnicowanie. Zjawiska

związane ze zmianami liczby ludności w Gminie Wiskitki, w podziale na jednostki analityczne, przeanalizowano za pomocą następujących wskaźników:

- Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- Udział osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Dynamiki zmiany liczby mieszkańców 2021/2015.

Porównanie danych o liczbie mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych na koniec 2021 i 2015 roku wskazuje na duże wewnętrzne zróżnicowanie. Co więcej, na podstawie pozyskanych danych można wyróżnić grupy jednostek analitycznych zyskujących i tracących mieszkańców. Do grona jednostek, które pomiędzy 2015 i 2021 rokiem zyskały nowych mieszkańców należą: „Aleksandrów”, „Antoniew-Prościeniec”, „Czerwona Niwa”, „Działki”, „Franciszków”, „Jesionka”, „Józefów”, „Kamionka-Popielarnia”, „Łubno”, „Nowa Wieś”, „Różanów” i „Stary Drzewicz”. W pozostałych jednostkach albo zanotowano depopulację, albo jak w przypadku „Oryszewa” utrzymano stan posiadania. Relatywnie największy przyrost liczby mieszkańców zanotowano w jednostce „Działki” (120,7% mieszkańców z 2015 roku). Na drugim biegunie znalazły się odpowiednio „Duninopol-Podbuszyce” oraz „Hipolitów”, dla których liczba mieszkańców w 2021 roku stanowiła kolejno tylko 90,7% i 83,6% populacji z 2015 roku.

Duże wewnętrzne zróżnicowanie obserwuje się także w zakresie pozostałych kategorii danych. Największy udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności zanotowano w jednostce „Różanów” (27,2%), a najmniejszy w jednostce „Nowe Kozłowice” (tylko 11,9%), przy średniej na poziomie 19,9%. Największy udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności zanotowano natomiast w jednostce „Stare Kozłowice” (26,8%) a najmniejszy w jednostce „Łubno” (12,1%), przy średniej na poziomie 19,9%. Kolejnym wskaźnikiem objętym analizą jest ludność w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. Największą wartość wskaźnik ten osiąga w jednostce „Nowa Wieś” (54,17 osoby), a najmniejszy w jednostce „Działki” (18,67 osoby).

Ostatnimi wskaźnikami opisującymi kapitał społeczny jest udział osób najmłodszych w ogólnej liczbie ludności. Największy udział (10,2%) dzieci do lat 3 w ogólnej liczbie mieszkańców odnotowano w jednostce „Różanów”, a najmniejszy (1,5%) w jednostce „Aleksandrów”. Z kolei największy udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców wystąpił również w jednostce „Różanów” (10,2%), a najmniejszy w jednostce „Smolarnia” (2,0%). Kompleksowe dane z omawianego zakresu przedstawiono w tabeli na następnej stronie.

Tabela 9 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze kapitału społecznego

Jednostka analityczna	KAPITAŁ SPOŁECZNY											
	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców		Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców		Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2021/2015	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	16,1%	-0,995	29,48	0,473	19,1%	0,210	1,5%	-1,367	4,1%	-0,356	101,1%	0,135
Antoniew-Prościeniec	25,7%	1,530	28,35	0,601	16,4%	0,897	6,0%	1,013	6,9%	1,313	102,4%	0,313
Babskie Budy	17,7%	-0,563	30,77	0,327	19,4%	0,145	3,2%	-0,447	4,8%	0,081	98,4%	-0,237
Cyganka	23,1%	0,864	36,07	-0,271	20,4%	-0,115	2,8%	-0,686	5,6%	0,517	95,6%	-0,624
Czerwona Niwa	20,1%	0,051	28,49	0,584	17,7%	0,562	3,7%	-0,206	5,4%	0,393	102,0%	0,259
Duninopol-Podbuszyce	19,1%	-0,200	48,65	-1,694	26,5%	-1,678	4,4%	0,184	5,9%	0,715	90,7%	-1,294
Działki	21,7%	0,485	18,67	1,695	12,3%	1,947	3,1%	-0,497	4,4%	-0,195	120,7%	2,797
Feliksów	17,3%	-0,674	26,51	0,809	17,3%	0,665	3,9%	-0,069	6,3%	0,969	100,0%	-0,020
Franciszków	21,8%	0,511	30,14	0,399	18,1%	0,464	6,3%	1,194	5,3%	0,392	104,3%	0,565
Guzów	18,0%	-0,499	35,18	-0,171	21,3%	-0,365	4,3%	0,133	3,5%	-0,746	93,5%	-0,907
Hipolitów	17,4%	-0,656	28,81	0,548	18,5%	0,369	3,3%	-0,429	3,3%	-0,878	83,6%	-2,253
Oryszew	15,9%	-1,049	32,67	0,112	20,7%	-0,203	2,3%	-0,939	3,1%	-0,952	100,0%	-0,020

Jesionka	16,8%	-0,799	28,64	0,568	18,5%	0,361	3,3%	-0,392	4,4%	-0,181	100,4%	0,033
Józefów	21,4%	0,410	28,33	0,603	17,3%	0,659	2,0%	-1,078	4,1%	-0,379	105,4%	0,713
Kamionka-Popielarnia	21,9%	0,531	38,93	-0,595	21,9%	-0,504	4,9%	0,447	5,7%	0,580	102,3%	0,296
Łubno	24,6%	1,258	19,21	1,634	12,1%	1,992	5,7%	0,877	5,0%	0,179	108,9%	1,200
Miedniewice	15,7%	-1,105	38,97	-0,599	23,6%	-0,953	3,8%	-0,160	4,2%	-0,317	93,7%	-0,876
Starowiskitki	16,5%	-0,897	25,64	0,907	17,0%	0,736	5,7%	0,860	4,5%	-0,097	95,7%	-0,613
Nowa Wieś	24,5%	1,218	54,17	-2,317	26,5%	-1,693	2,0%	-1,078	5,1%	0,241	101,0%	0,120
Nowe Kozłowice	11,9%	-2,107	37,93	-0,482	24,2%	-1,104	2,6%	-0,757	2,2%	-1,521	97,8%	-0,314
Nowy Drzewicz	21,4%	0,392	29,60	0,460	18,0%	0,502	3,9%	-0,097	4,9%	0,091	99,0%	-0,152
Różanów	27,2%	1,936	37,18	-0,397	19,7%	0,049	10,2%	3,266	10,2%	3,342	114,8%	2,005
Smolarnia	13,0%	-1,815	38,10	-0,501	24,0%	-1,045	2,0%	-1,099	2,0%	-1,644	99,0%	-0,155
Sokule-Tomaszew	21,3%	0,385	37,21	-0,401	21,3%	-0,362	3,6%	-0,272	2,2%	-1,509	96,2%	-0,545
Stare Kozłowice	18,8%	-0,294	49,24	-1,761	26,8%	-1,763	3,9%	-0,079	4,1%	-0,353	92,4%	-1,060
Stary Drzewicz	26,0%	1,610	50,00	-1,846	24,7%	-1,218	3,9%	-0,091	6,5%	1,087	111,6%	1,561
Wola Miedniewska	21,5%	0,437	20,59	1,478	13,4%	1,670	8,1%	2,165	2,9%	-1,115	96,3%	-0,523
Wisłitki	20,0%	0,033	35,12	-0,165	20,8%	-0,224	3,3%	-0,396	5,3%	0,344	97,2%	-0,403
średnia	19,9%	0,000	33,67	0,000	19,9%	0,000	4,1%	0,000	4,7%	0,000	100,1%	0,000

Źródło: opracowanie własne.

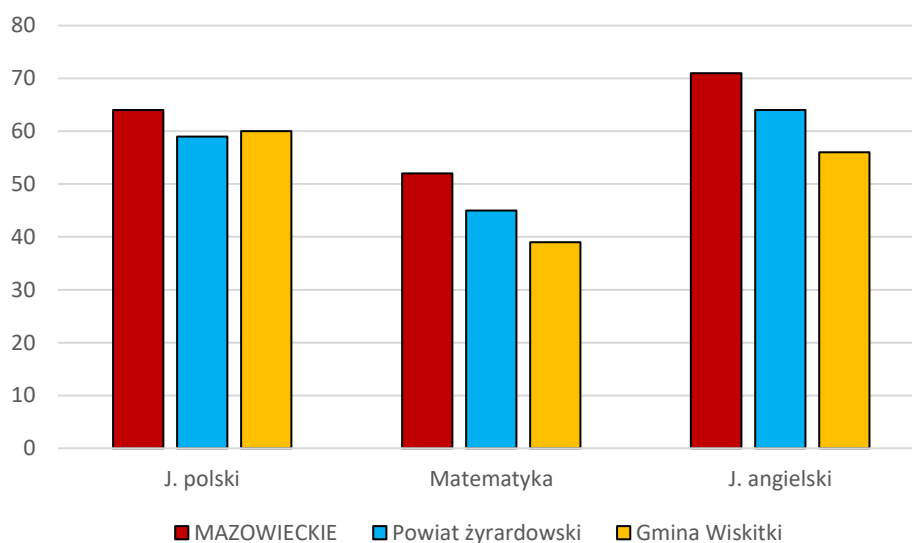
POZIOM EDUKACJI

Na terenie Gminy Wiskitki działają cztery szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Świętego Jana Pawła II we Franciszkowie,
- Szkoła Podstawowa im. A. Kamińskiego w Guzowie,
- Szkoła Podstawowa im. prof. Zbigniewa Religi w Miedniewicach,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej w Wiskitkach.

O poziomie edukacji świadczą m.in. wyniki egzaminów końcowych oraz umiejętności zdobyte przez uczniów. Zależą one w dużej mierze od zdolności, motywacji, ale także środowiska domowego i szkolnego ucznia. Postępy i osiągnięcia edukacyjne mogą być badane w różny sposób. Do najbardziej popularnych sposobów należą sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe.

Na poniższym zaprezentowano wykres przedstawiający wyniki egzaminu ósmoklasisty, zestawiające średnie wyniki uczniów z gminy ze średnią powiatu i województwa. Ich analiza wskazuje, że średnia gminna wyników egzaminów z języka polskiego kształtowała się na poziomie zbliżonym do powiatu i województwa. Natomiast wyniki z matematyki i j. angielskiego były niższe niż dla średniej powiatowej i wojewódzkiej.

Rysunek 9 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w Gminie Wiskitki w 2021 r. na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne.

Należy zaznaczyć, że średnie wyniki egzaminów w poszczególnych szkołach na terenie gminy Wiskitki różniły się od siebie. Wskaźnikiem badającym negatywne zjawiska dotyczące poziomu edukacji były średnie wyniki z egzaminu ósmoklasistów z języka polskiego i angielskiego oraz matematyki w 2021 roku. Ze względu na zróżnicowane wyniki poszczególnych szkół, najniższe wartości wskaźnika (38,33) zanotowano w jednostkach analitycznych: „Antoniew-Prościeniec”, „Franciszków”, „Jesionka”, „Józefów” i „Smolarnia”.

Z kolei najwyższe (55,33) wartości osiągnięto w jednostkach: „Hipolitów”, „Kamionka-Popielarnia”, „Miedniewice”, „Nowa Wieś” oraz „Wola Miedniewska”.

Tabela 10 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze poziomu edukacji

Jednostka analityczna	POZIOM EDUKACJI	
	Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty (średnia z 3 przedmiotów)	
	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	55,00	0,574
Antoniew-Prościeniec	38,33	-2,132
Babskie Budy	55,00	0,574
Cyganka	53,67	0,358
Czerwona Niwa	55,00	0,574
Duninopol-Podbuszyce	53,67	0,358
Działki	53,67	0,358
Feliksów	53,67	0,358
Franciszków	38,33	-2,132
Guzów	55,00	0,574
Hipolitów	55,33	0,628
Oryszew	53,67	0,358
Jesionka	38,33	-2,132
Józefów	38,33	-2,132
Kamionka	55,33	0,628
Łubno	53,67	0,358
Miedniewice	55,33	0,628
Starowiskitki	53,67	0,358
Nowa Wieś	55,33	0,628
Nowe Kozłowice	53,67	0,358
Nowy Drzewicz	53,67	0,358
Różanów	55,00	0,574
Smolarnia	38,33	-2,132
Sokule-Tomaszew	53,67	0,358
Stare Kozłowice	53,67	0,358
Stary Drzewicz	53,67	0,358
Wola Miedniewska	55,33	0,628
Wiskitki	53,67	0,358
średnia	51,46	0,000

Źródło: opracowanie własne.

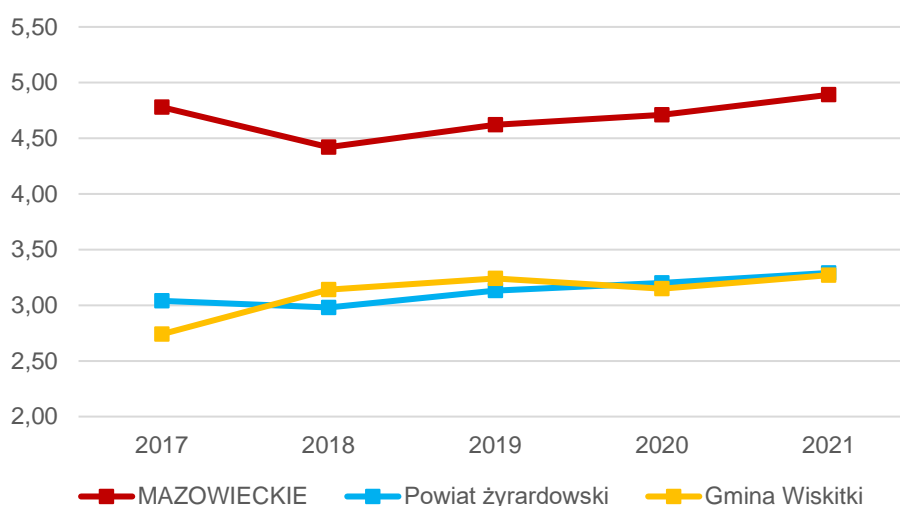
AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Aktywność społeczna - rozumiana jako praca społeczna, to uczestnictwo w działaniach zbiorowych wykraczających poza obowiązki związane z pełnieniem funkcji zawodowych i funkcji w rodzinie, zmierzające do realizacji cenionych wartości społecznych. Działalność społeczna

charakteryzuje się dobrowolnością i samorzutnością, bezinteresownością materialną i motywacjami altruistycznymi, jest traktowana jako jeden z przejawów socjalizacji. Aktywność społeczna polegająca na przynależności do różnego typu organizacji społecznych, udziale w pracach tych organizacji jest określana jako zinstytucjonalizowana aktywność społeczna.⁷

Aktywność społeczną kreuje i wspiera także lokalny samorząd, wszak do zadań własnych gminy należą m. in. sprawy kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, kultury fizycznej i turystyki, a także wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej, oraz współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych. W Gminie Wiskitki na tym polu aktywnie działa Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna. Biblioteka wraz z działającymi filiami w Starych Kozłowicach, Jesionce i Guzowie prowadzi działalność promocyjną, informacyjną oraz kulturalno-oświatową. Biblioteka jest także świetnym organizatorem spotkań tematycznych i prelekcji, dzięki czemu mieszkańcy Gminy Wiskitki mogą zdobywać nową wiedzę i poszerzać horyzonty, a uczestnicząc w różnorodnych warsztatach (na przykład popularnych warsztatach rękodzielniczych dla dzieci i młodzieży) i innych zajęciach nabywać nowe doświadczenia i pracować nad swoją kreatywnością.

Uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym przejawia się również w różnego rodzaju inicjatywach oddolnych, ale także poprzez zorganizowane grupy społeczne, m.in. organizacje pozarządowe. Poniższa rycina przedstawia liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w perspektywie ostatnich pięciu lat. Zauważyć można znacznie wyższą liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w porównaniu do poziomu powiatu i województwa. Wartość analizowanego wskaźnika w 2021 r. dla Gminy Wiskitki wynosiła 3,27/1000 mieszkańców i była zbliżona do wyniku dla powiatu żyrardowskiego (3,29). Natomiast wartość wskaźnika dla województwa mazowieckiego była wyższa (4,89).

Rysunek 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

⁷ Definicja pochodzi z: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/aktywnosc-spoleczna;3867107.html>

W informacji opublikowanej przez Centrum Badań Opinii Społecznej⁸ podano, że łącznie w organizacjach obywatelskich działa dwie piąte Polaków (40%). Blisko jedna siódma badanych (15%) poświęca czas na pracę w jednej tego typu organizacji, niespełna jedna dziesiąta (8%) – w dwóch, a 17% – w trzech lub więcej. Zaangażowanie w działalność organizacji obywatelskich współwystępuje z wyższym statusem społeczno-ekonomicznym. W największym stopniu wyróżniają się pod tym względem badani z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i specjaliści, technicy i średni personel, pracownicy administracyjno-biurowi, uzyskujący najwyższe dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (3 000 zł i więcej), a także mieszkańcy największych miast (500 000 i więcej ludności). Nieco częściej niż przeciętnie są to również respondenci mający od 35 do 44 lat oraz badani uzyskujący wysokie (od 2 000 zł do 2 999 zł) i najniższe (poniżej 1 000 zł) dochody per capita. W organizacjach obywatelskich w większej mierze działają także badani o poglądach lewicowych, a ponadto częściej znajdziemy tam osoby zaangażowane w praktyki religijne – zwłaszcza uczestniczące w nich kilka razy w tygodniu – niż niepraktykujące lub praktykujące sporadycznie (kilka razy do roku).

Do organizacji pozarządowych na terenie Gminy Wiskitki zalicza się m. in.: Mazowiecka Grupa Ratownictwa Wodnego i Nurkowego, Klub Sportowy „Guzovia” Guzów, Klub Sportowy Pogoń Wiskitki, Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „VIS” Wiskitki, Uczniowski Klub Sportowy Trung Long, Klub Sportowy „Wirtus Wiskitki”, Stowarzyszenie Kuźnia Inicjatyw Wiskitki.org, Stowarzyszenie Seniorów Wigor, Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne „NDM”, Lokalna Grupa Działania „Echo Puszczy Bolimowskiej”, Stowarzyszenie SOS Polacy, Stowarzyszenie „Nie – Dla Wysiedleń w Gminie Wiskitki”, dziewięć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej oraz jedenaście Kół Gospodyń Wiejskich.

Analizę wskaźnikową z zakresu aktywności mieszkańców na rzecz lokalnej społeczności oraz promocji jednostki i kultywowaniu jej tradycji opracowano na podstawie:

- Liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców,
- Liczby kół gospodyń wiejskich na 100 mieszkańców,
- Frekwencji w ostatnich wyborach samorządowych (I tura).

Najwyższą wartością wskaźnika liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców legitymuje się jednostka analityczna „Nowy Drzewicz” (0,49) i „Wiskitki” (0,43). W dziewiętnastu jednostkach brak jest takich podmiotów. Funkcjonowanie koła gospodyń wiejskich w danej jednostce przekłada się na większą od zera wartość drugiego analizowanego wskaźnika. Ponieważ jest to również wskaźnik o charakterze relatywnym, jego wysokość zależna jest w każdym przypadku od liczby mieszkańców przypisanych do danej jednostki analitycznej. Stąd w liczącym 128 mieszkańców Różanowie mógł on osiągnąć wartość aż 0,68, a w większej jednostce jak „Wiskitki” zaledwie 0,07. Niemniej najistotniejszym jest fakt, czy w danej miejscowości działa koło gospodyń wiejskich czy nie. Każde takie koło stwarza w danej wsi możliwość integracji i rozwoju dla lokalnej społeczności.

⁸ Komunikat z badań nr 41/2022, marzec 2022, CBOS

Ważnym aspektem życia publicznego jest głosowanie w wyborach, od wyników których kształtowana jest polityka i rozwój jednostek samorządowych oraz kraju. Analizowanym wskaźnikiem z tego zakresu jest frekwencja w ostatnich wyborach samorządowych podczas I tury. Najniższa wartość tego wskaźnika wystąpiła w jednostkach „Cyganka” oraz „Duninopol-Podbuszyce” i wyniosła 50,4%. Z kolei najwyższą wartość (64,82%) odnotowano w jednostce analitycznej „Wisłitki”. Szczegółową analizę wskaźnikową w obszarze aktywności społecznej przedstawia tabela poniżej.

Tabela 11 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze poziomu uczestnictwa w życiu publicznym

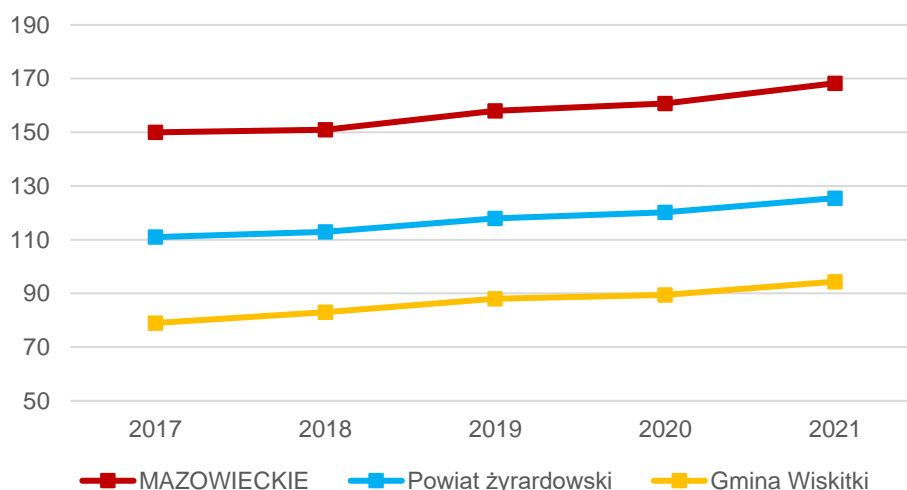
Jednostka analityczna	POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM					
	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców		Liczba kół gospodyń wiejskich na 100 mieszkańców		Frekwencja w ostatnich wyborach samorządowych (I tura)	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	0,37	1,768	0,37	1,384	54,64	-0,618
Antoniew-Prościeniec	0,00	-0,635	0,00	-0,643	56,33	-0,225
Babskie Budy	0,00	-0,635	0,00	-0,643	56,88	-0,097
Cyganka	0,00	-0,635	0,00	-0,643	50,40	-1,603
Czerwona Niwa	0,00	-0,635	0,00	-0,643	54,64	-0,618
Duninopol-Podbuszyce	0,00	-0,635	0,00	-0,643	50,40	-1,603
Działki	0,21	0,704	0,00	-0,643	63,90	1,535
Feliksów	0,00	-0,635	0,00	-0,643	54,14	-0,734
Franciszków	0,00	-0,635	0,14	0,099	56,33	-0,225
Guzów	0,24	0,904	0,12	0,006	54,64	-0,618
Hipolitów	0,00	-0,635	0,00	-0,643	56,88	-0,097
Oryszew	0,21	0,707	0,00	-0,643	51,25	-1,406
Jesionka	0,39	1,879	0,00	-0,643	54,87	-0,564
Józefów	0,00	-0,635	0,00	-0,643	63,90	1,535
Kamionka-Popielarnia	0,00	-0,635	0,38	1,399	56,88	-0,097
Łubno	0,00	-0,635	0,00	-0,643	54,87	-0,564
Miedniewice	0,21	0,707	0,21	0,489	56,88	-0,097
Starowisłitki	0,00	-0,635	0,00	-0,643	56,88	-0,097
Nowa Wieś	0,00	-0,635	0,00	-0,643	56,88	-0,097
Nowe Kozłowice	0,22	0,778	0,22	0,549	54,14	-0,734
Nowy Drzewicz	0,49	2,480	0,49	1,984	63,90	1,535
Różanów	0,00	-0,635	0,68	3,038	54,64	-0,618
Smolarnia	0,00	-0,635	0,00	-0,643	56,33	-0,225
Sokule-Tomaszew	0,00	-0,635	0,44	1,762	63,90	1,535
Stare Kozłowice	0,00	-0,635	0,21	0,473	64,23	1,611
Stary Drzewicz	0,00	-0,635	0,00	-0,643	63,90	1,535
Wola Miedniewska	0,00	-0,635	0,00	-0,643	56,88	-0,097
Wisłitki	0,43	2,145	0,07	-0,252	64,82	1,748
średnia	0,10	0,000	0,12	0,000	57,30	0,000

Źródło: opracowanie własne.

4.2 Sfera gospodarcza

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2021 roku na obszarze Gminy Wiskitki zarejestrowanych było 954 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 10,1% liczby zarejestrowanych podmiotów z całego powiatu żyrardowskiego. Analiza obszarów działalności przedsiębiorstw na podstawie PKD wskazuje, że najwięcej firm w 2021 r. prowadziło działalność w sekcji handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 237 oraz sekcji budownictwo – 170. Pozostałe sekcje wyróżniające się liczebnością na tle reszty to: transport i gospodarka magazynowa – 89, pozostała działalność usługowa – 68, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 64 oraz przetwórstwo przemysłowe – 63.

Analizując sytuację gospodarczą Gminy Wiskitki obrazowaną przez wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, zwraca uwagę jego niższa wartość od danych dla województwa mazowieckiego oraz od wartości dla powiatu żyrardowskiego. W Gminie Wiskitki w 2021 roku na 1 000 mieszkańców przypadały 94 podmioty gospodarcze, podczas gdy w powiecie żyrardowskim było to 126, a w województwie mazowieckim 168.

Rysunek 11 Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sfera gospodarcza na terenie Gminy Wiskitki zbadana została za pomocą wskaźników takich jak:

- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem,
- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym,

- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem,
- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów zarejestrowanych w 2021 roku.

Najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym na koniec 2021 roku przypadało w jednostce „Działki” (18,67) oraz „Stary Drzewicz” (18,42), brak zarejestrowanych podmiotów gospodarczych stwierdzono w jednostce „Duninopol-Podbuszyce”. Natomiast najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem odnotowano w jednostce „Cyganka” (14,3%).

Najwięcej wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym odnotowano w jednostkach „Starowiskitki” (1,71), „Cyganka” (1,64) i „Różanów” (1,28). Pozostałe jednostki, w których wystąpiło to negatywne zjawisko to: „Franciszków”, „Miedniewice”, „Stare Kozłowice”, „Wola Miedniewska” i „Wiskitki”. W 20 jednostkach analitycznych nie odnotowano takich zdarzeń.

Procentowo największy ubytek w 2021 roku w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych nastąpił w jednostkach „Starowiskitki” (20,0%), „Różanów” (16,7%) i „Cyganka” (14,3%). Odnosząc natomiast liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych do zarejestrowanych w 2021 roku najbardziej niekorzystny stosunek zaobserwowano w jednostkach „Cyganka”, „Stare Kozłowice” i „Wola Miedniewska”. Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych przedstawia tabela na następnej stronie.

Tabela 12 Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej

Jednostka analityczna	AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA											
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów zarejestrowanych w 2021 roku	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	8,09	-0,307	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Antoniew-Próscieniec	6,70	-0,614	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Babskie Budy	2,56	-1,526	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Cyganka	11,48	0,439	1,64	4,256	14,3%	3,758	1,64	-2,894	14,3%	-2,174	1,00	-2,829
Czerwona Niwa	6,45	-0,669	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Duninopol- Podbuszyce	0,00	-2,091	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Działki	18,67	2,026	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Feliksów	16,87	1,628	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Franciszków	6,16	-0,732	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,23	0,003	3,7%	-0,218	0,00	0,382
Guzów	9,49	0,000	0,40	0,670	4,2%	0,746	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Hipolitów	5,08	-0,970	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382

Oryszew	6,60	-0,636	0,33	0,482	5,0%	0,994	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Jesionka	10,76	0,281	0,15	-0,033	1,4%	-0,075	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Józefów	6,67	-0,621	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Kamionka-Popielarnia	7,38	-0,463	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Łubno	8,47	-0,223	0,56	1,159	6,7%	1,490	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Miedniewice	13,10	0,798	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,34	-0,236	2,6%	-0,020	0,00	0,382
Starowiskitki	8,55	-0,207	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	1,71	-3,037	20,0%	-3,231	0,00	0,382
Nowa Wieś	8,33	-0,254	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Nowe Kozłowice	12,41	0,646	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Nowy Drzewicz	9,60	0,025	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Różanów	7,69	-0,395	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	1,28	-2,160	16,7%	-2,614	0,00	0,382
Smolarnia	4,76	-1,041	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Sokule-Tomaszew	17,05	1,669	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Stare Kozłowice	10,98	0,331	0,38	0,622	3,4%	0,532	0,38	-0,305	3,4%	-0,171	1,00	-2,829
Stary Drzewicz	18,42	1,971	0,00	-0,470	0,0%	-0,494	0,00	0,472	0,0%	0,466	0,00	0,382
Wola Miedniewska	8,09	-0,308	0,74	1,650	9,1%	2,212	0,74	-1,037	9,1%	-1,214	1,00	-2,829
Wiskitki	15,12	1,243	0,37	0,585	2,4%	0,226	0,12	0,222	0,8%	0,317	0,33	-0,688
średnia	9,48	0,000	0,16	0,000	1,7%	0,000	0,23	0,000	2,5%	0,000	0,12	0,000

Źródło: opracowanie własne.

4.3 Sfera środowiskowa

Sfera środowiskowa na terenie Gminy Wiskitki przeanalizowana została za pomocą wskaźników:

- Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców,
- Liczby stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców.

Według *ustawy o rewitalizacji* szczególnymi zjawiskami kryzysowymi, występującymi w sferze środowiskowej są przekroczone standardy jakości środowiska oraz obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Przykładem zjawiska kryzysowego, występującego w sferze środowiskowej, na terenie Gminy jest występowanie wyrobów azbestowych. Azbest stanowi występujący w przyrodzie minerał odporny na działanie mrozu, wysokich temperatur, substancji chemicznych i jest odporny na rozciąganie. Składa się on z włókien – uwodnionych krzemianów magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Wyroby azbestowe przede wszystkim wykorzystywano w budownictwie jako pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne oraz elementy izolacyjne. Włókna azbestowe wnikają bezpośrednio do organizmu człowieka poprzez układ oddechowy, gromadzą się i zalegają w płucach. Azbest w niewielkim stopniu wchłaniany jest także przez skórę.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz.U. z 2005, nr 201 poz. 1674) azbest widnieje jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym kategorii 1, stanowiącym poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe.

Największy problem z obecnością w przestrzeni materiałów zawierających azbest cechuje jednostkę „Duninopol-Podbuszyce”. Powierzchnia materiałów zawierających azbest w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi tutaj 22 483,34 m². W najlepszej sytuacji są mieszkańcy „Jesionki”, gdzie wskaźnik ten wynosi 1 066,11 m².

Innym parametrem analizowanym w tej sferze są dane odnośnie liczby stwierdzonych zdarzeń drogowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców, które dają pośrednio informację na temat stopnia natężenia ruchu drogowego a przy tym poziomu hałasu i emisji spalin do atmosfery. Najwyższe natężenie zdarzeń drogowych w 2021 r. zanotowano w jednostkach „Hipolitów” (19,57), „Nowa Wieś” (15,31), i „Cyganka” (10,19). W jednostkach „Babskie Budy”, „Duninopol-Podbuszyce” i „Stary Drzewicz” takich zdarzeń w analizowanym roku nie odnotowano. W pozostałych jednostkach stanowiło to poniżej 10 zdarzeń na 100 mieszkańców. Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych przedstawia tabela na następnej stronie.

Tabela 13 Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej

Jednostka analityczna	POKRYCIE AZBESTEM		NATĘŻENIE RUCHU DROGOWEGO	
	Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców		Liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	5 103,37	0,630	2,25	0,298
Antoniew-Prościeniec	4 591,64	0,740	0,30	0,693
Babskie Budy	13 258,60	-1,121	0,00	0,753
Cyganka	8 615,74	-0,124	10,19	-1,311
Czerwona Niwa	14 183,16	-1,319	0,67	0,618
Duninopol-Podbuszyce	22 483,34	-3,101	0,00	0,753
Działki	1 206,89	1,466	0,84	0,584
Feliksów	4 667,72	0,723	9,45	-1,162
Franciszków	3 070,92	1,066	0,27	0,697
Guzów	4 828,54	0,689	1,32	0,486
Hipolitów	9 704,71	-0,358	19,57	-3,212
Oryszew	10 236,82	-0,472	0,21	0,711
Jesionka	1 066,11	1,497	0,10	0,733
Józefów	5 880,61	0,463	9,18	-1,108
Kamionka-Popielarnia	7 204,15	0,179	5,66	-0,394
Łubno	4 100,71	0,845	0,71	0,608
Miedniewice	8 233,61	-0,042	1,46	0,456
Starowiskitki	12 019,32	-0,855	5,11	-0,283
Nowa Wieś	11 009,87	-0,638	15,31	-2,349
Nowe Kozłowice	4 801,03	0,695	0,88	0,575
Nowy Drzewicz	12 994,66	-1,064	5,34	-0,329
Różanów	9 032,20	-0,214	0,68	0,615
Smolarnia	7 776,33	0,056	1,00	0,550
Sokule-Tomaszew	7 256,88	0,168	2,67	0,213
Stare Kozłowice	4 672,78	0,722	2,06	0,335
Stary Drzewicz	11 711,69	-0,789	0,00	0,753
Wola Miedniewska	12 981,18	-1,061	0,96	0,559
Wiskitki	2 360,14	1,219	7,87	-0,842
średnia	8 037,60	0,000	3,72	0,000

Źródło: opracowanie własne.

4.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Gmina Wiskitki jest gminą miejsko-wiejską. Największym ośrodkiem Gminy jest Miasto Wiskitki, liczące 1 411 mieszkańców (stan na koniec 2021 r.). Miasto uzyskało prawa miejskie w połowie XIV wieku, a utraciło je XVI wieku. Ponownie prawa miejskie uzyskało w 1595 r.

i znów zostało pozbawione praw miejskich w 1869 roku. Z dniem 1 stycznia 2021 roku Wiskitki odzyskały prawa miejskie. Wiskitki są siedzibą władz gminnych, jednostek organizacyjnych, również tych o charakterze lokalnym (np. posterunek Policji). Odznacza się ona również najwyższą koncentracją zabudowy z funkcjami usługowymi, handlowymi, przemysłowymi, administracyjnymi oraz społeczno-kulturowymi. Sieć osadniczą Gminy podzielona jest na 38 sołectw. Udział użytków rolnych w strukturze użytkowania terenu wynosi 74%, natomiast lasy i tereny leśne stanowią 21% powierzchni Gminy.

Sfera funkcjonalno-przestrzenna to również obiekty infrastruktury publicznej, do której mieszkańcy mają bezpośredni dostęp. Obiekty infrastruktury sportowej, a także w szczególności place zabaw umożliwiają mieszkańcom jednostki samorządu terytorialnego prowadzenie aktywnego trybu życia już od najmłodszych lat. Aktywność fizyczna przekładająca się na sprawność psychofizyczną prowadzi do kształtowania wśród mieszkańców postaw prozdrowotnych, co w konsekwencji zmniejsza niebezpieczeństwo zapadania na niektóre choroby cywilizacyjne.

Zgodnie z *ustawą o rewitalizacji* przykładami zjawisk kryzysowych mogących wystąpić w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, są:

- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny,
- brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość,
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
- niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami,
- niski poziom obsługi komunikacyjnej,
- niedobór lub niska jakość terenów publicznych.

Sytuację w sferze przestrzenno-funkcjonalnej przeanalizowano na podstawie danych obrazujących dostęp terenów zieleni oraz dostęp do określonych obiektów infrastruktury publicznej, tj.:

- Powierzchni ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców,
- Liczby obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców,
- Liczby ogólnodostępnych placów zabaw na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym,
- Liczby centrów aktywności mieszkańców na 100 mieszkańców,
- Liczby placówek oświatowych na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym,
- Udziału sieci wodociągowej wymagającej modernizacji/remontu/budowy/rozbudowy w stosunku do istniejącej lub oczekiwanej długości sieci,
- Udziału sieci kanalizacyjnej wymagającej modernizacji/remontu/budowy/rozbudowy w stosunku do istniejącej lub oczekiwanej długości sieci.

A także na podstawie danych o:

- Liczbie czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców,
- Liczbie wydanych decyzji o warunkach zabudowy na 100 mieszkańców,
- Liczbie wydanych decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego na 100 mieszkańców,

- Liczbie punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców,
- Liczbie podmiotów działających w podsekcji 64.92 Z PKD 2007 na 100 mieszkańców,
- Liczbie podmiotów działających w podsekcji 95.00Z PKD 2007 na 100 mieszkańców.

Analizy wskaźnikowej sfery przestrzenno-funkcjonalnej dokonano z podziałem na kilka obszarów: dostępności terenów zieleni, dostępności infrastruktury publicznej, dostępności komunikacyjnej, ładu przestrzennego i jakości terenów publicznych. W każdym z obszarów odnotowano negatywne zjawiska. W piętnastu jednostkach nie odnotowano ogólnodostępnych terenów zieleni. Najwięcej ogólnodostępnych terenów zieleni w przeliczeniu na 100 mieszkańców znajdowało się w jednostce „Józefów” – 2 244,90 m². Pod względem dostępności do obiektów infrastruktury sportowej mierzonej liczbą tych obiektów na 100 mieszkańców, najlepiej wyposażoną jednostką w Gminie są: „Stary Drzewicz”, „Józefów” i „Smolarna”. W tych przypadkach zarejestrowano wartości wskaźnika równe 2,0 lub więcej. W siedemnastu jednostkach nie występują obiekty infrastruktury sportowej. Odnośnie ogólnodostępnych placów zabaw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym najlepiej wypadają również jednostki „Stary Drzewicz”, „Józefów” i „Smolarna”, dla których wartość wskaźnika osiąga odpowiednio 5,0, 7,69 i 4,76.

Ważnym składnikiem infrastruktury publicznej są obiekty aktywności mieszkańców rozumiane jako świetlice, domy kultury, biblioteki, remizy itp. W większości jednostek znajduje się co najmniej jeden obiekt pełniący taką funkcję. Największą liczbą takich obiektów w przeliczeniu na 100 mieszkańców charakteryzuje się jednostka „Różanów”. Dwanaście jednostek nie posiada centrum aktywności mieszkańców.

W zakresie wskaźnika liczby placówek oświatowych na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym punktowało tylko pięć jednostek analitycznych: „Franciszków”, „Guzów”, „Miedniewice”, „Nowe Kozłowice” i „Wiskitki”. Wynika to z faktu uczęszczania do danej placówki uczniów z terenów wielu jednostek.

Ostatnimi wskaźnikami opisującymi dostępność do infrastruktury publicznej jest udział sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacyjnej wymagającej modernizacji/remontu/budowy /rozbudowy w stosunku do istniejącej lub oczekiwanej długości odpowiedniej sieci. Z analizy zebranych danych wyływa wniosek, iż na obszarze każdej z jednostek zidentyfikowane są potrzeby w zakresie modernizacji, remontu, rozbudowy lub budowy nowej sieci wodociągowej. Z kolei dla sieci kanalizacyjnej największe potrzeby w zakresie modernizacji, remontu, rozbudowy lub budowy nowej sieci odnotowano w jednostkach „Franciszków” i „Nowe Kozłowice”. Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w tabeli na następnej stronie.

Tabela 14 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarach dostępności terenów zieleni i dostępności infrastruktury publicznej

Jednostka analityczna	DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELENI		DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ											
	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców		Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców		Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym		Liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy, itp.) na 100 mieszkańców		Liczba placówek oświatowych (szkół, przedszkoli wraz z filiami) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym		Udział sieci wodociągowej wymagającej modernizacji/remontu/budowy/rozbudowy w stosunku do istniejącej lub oczekiwanej długości sieci		Udział sieci kanalizacyjnej wymagającej modernizacji/remontu/budowy/rozbudowy w stosunku do istniejącej lub oczekiwanej długości sieci	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,75	1,008	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,0%	0,538
Antoniew-Prościeniec	746,27	0,704	0,60	0,087	1,16	0,064	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,4%	-0,306	0,0%	0,538
Babskie Budy	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,0%	0,538
Cyganka	648,15	0,534	1,85	1,785	4,00	1,543	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,0%	0,538
Czerwona Niwa	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,4%	-0,306	0,0%	0,538
Duninopol- Podbuszyce	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,4%	-0,306	0,0%	0,538
Działki	360,13	0,034	0,42	-0,156	0,96	-0,041	0,21	-0,204	0,00	-0,427	0,4%	-0,306	0,3%	-0,525
Feliksów	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,0%	0,538
Franciszków	267,49	-0,127	0,96	0,579	0,63	-0,214	0,14	-0,364	0,63	0,842	0,3%	0,145	1,0%	-3,007
Guzów	0,00	-0,592	0,60	0,090	0,00	-0,542	0,36	0,135	0,67	0,918	0,4%	-0,306	0,4%	-0,880
Hipolitów	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,0%	0,538

Oryszew	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,21	-0,203	0,00	-0,427	1,0%	-3,007	0,0%	0,538
Jesionka	342,80	0,004	0,39	-0,191	1,16	0,064	0,20	-0,232	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,5%	-1,235
Józefów	² 244,90	3,307	2,04	2,041	4,76	1,940	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,0%	0,538
Kamionka-Popielarnia	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,38	0,174	0,00	-0,427	0,4%	-0,306	0,0%	0,538
Łubno	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,2%	0,006
Miedniewice	0,00	-0,592	1,26	0,978	0,00	-0,542	0,42	0,267	1,33	2,263	0,2%	0,595	0,0%	0,538
Starowiskitki	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,4%	-0,306	0,0%	0,538
Nowa Wieś	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,0%	0,538
Nowe Kozłowice	23,13	-0,552	0,44	-0,125	0,00	-0,542	0,44	0,316	1,85	3,309	0,2%	0,595	1,0%	-3,007
Nowy Drzewicz	946,60	1,052	0,49	-0,064	2,27	0,643	0,97	1,505	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,0%	0,538
Różanów	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	2,04	3,905	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,0%	0,538
Smolarnia	¹ 835,00	2,595	2,00	1,986	7,69	3,467	1,00	1,571	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,0%	0,538
Sokule-Tomaszew	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,44	0,325	0,00	-0,427	0,4%	-0,306	0,3%	-0,525
Stare Kozłowice	556,70	0,375	0,41	-0,163	1,10	0,031	0,62	0,715	0,00	-0,427	1,0%	-3,007	0,5%	-1,235
Stary Drzewicz	¹ 227,27	1,540	2,60	2,794	5,00	2,064	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,2%	0,595	0,0%	0,538
Wola Miedniewska	0,00	-0,592	0,00	-0,721	0,00	-0,542	0,00	-0,672	0,00	-0,427	0,1%	1,045	0,0%	0,538
Wiskitki	342,96	0,004	0,87	0,452	0,36	-0,353	0,22	-0,186	1,44	2,487	0,7%	-1,656	0,1%	0,184
średnia	340,76	0,000	0,53	0,000	1,04	0,000	0,30	0,000	0,21	0,000	0,3%	0,000	0,2%	0,000

Źródło: opracowanie własne.

Dodatkowe światło na stan sfery przestrzenno-funkcjonalnej w Gminie rzucają wyniki wskaźnika „liczby czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców”, dwa wskaźniki grupy ładu przestrzennego informujące o liczbach wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o lokalizacji celu publicznego na 100 mieszkańców. Ponadto przedstawiono trzy wskaźniki z grupy jakości terenów publicznych informujące o liczbie punktów sprzedaży alkoholu oraz liczbie podmiotów działających w podsekcjach 64.92.Z (do których należą m.in. lombardy i podmioty oferujące pożyczki poza systemem bankowym), oraz 92.00.Z (do których zalicza się m.in. kasyna i zakłady bukmacherskie).

Największą dostępnością komunikacyjną, mierzoną liczbą czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców legitymuje się jednostka „Cyganka” (3,70) i „Duninopol-Podbuszyce” (2,94), brak przystanków stwierdzono w przypadku jednostce „Babskie Budy”.

W obszarze ładu przestrzennego badano wskaźniki dotyczące liczby wydanych decyzji przeliczone na 100 mieszkańców. Najwięcej decyzji o warunkach zabudowy wydano w jednostce „Nowa Wieś”, a decyzji o lokalizacji celu publicznego w jednostce „Feliksów”. Polityka przestrzenna oparta o wydawanie decyzji o warunkach zabudowy przyczynia się do dezintegracji w procesie kształtowania ładu przestrzennego. Zdarza się, że decyzje te pomijają zapisy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a nawet miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (uchwalonych po wydaniu decyzji).

Pod względem dostępności do punktów sprzedaży alkoholu na tle Gminy wyróżnia się jednostka „Miedniewice”. W wymienionym przypadku na 100 mieszkańców przypada 0,84 punktów sprzedaży alkoholu. Ponadto punkty sprzedaży alkoholu występują w obszarze jednostek „Aleksandrów”, „Czerwona Niwa”, „Franciszków”, „Guzów”, „Oryszew”, „Jesionka”, „Nowy Drzewicz”, „Stare Kozłowice” i „Wiskitki”. W osiemnastu jednostkach stwierdzono brak takiego punktu. Działalność zarejestrowaną w podsekcji 64.92.Z na terenie Gminy zewidencjonowano w dwóch jednostkach tj. w „Antoniew-Prościeniec” i w „Działkach”. Podobnie jednostkami analitycznymi, w których zarejestrowano działalność w kategorii 92.00.Z są: „Guzów”, „Jesionka”, „Nowe Kozłowice” oraz „Wiskitki”. W pozostałych jednostkach nie zarejestrowano podmiotu świadczącego usługi przypisane do ww. podsekcji. Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w tabeli na następnej stronie.

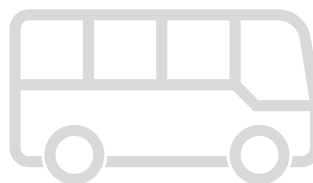

Tabela 15 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarach dostępności komunikacyjnej, ładu przestrzennego i jakości terenów publicznych

Jednostka analityczna	DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA		ŁAD PRZESTRZENNY				JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH					
	Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców		Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy na 100 mieszkańców		Liczba wydanych decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego na 100 mieszkańców		Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców		Liczba podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców		Liczba podmiotów działających w podsekcji 92.00.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	2,62	1,488	0,75	0,411	0,00	0,748	0,37	-1,097	0,00	0,273	0,00	0,365
Antoniew-Prościeniec	1,49	0,217	2,69	-0,217	0,60	-0,590	0,00	0,661	0,30	-4,222	0,00	0,365
Babskie Budy	0,00	-1,462	1,61	0,131	0,00	0,748	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Cyganka	3,70	2,706	0,93	0,354	0,00	0,748	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Czerwona Niwa	0,67	-0,710	2,01	0,003	0,33	-0,001	0,33	-0,908	0,00	0,273	0,00	0,365
Duninopol-Podbuszyce	2,94	1,848	2,94	-0,300	0,00	0,748	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Działki	0,63	-0,758	0,63	0,451	0,00	0,748	0,00	0,661	0,21	-2,871	0,00	0,365
Feliksów	0,79	-0,576	7,87	-1,899	1,57	-2,780	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Franciszków	0,14	-1,308	3,70	-0,547	0,27	0,133	0,27	-0,626	0,00	0,273	0,00	0,365
Guzów	0,48	-0,923	0,00	0,654	0,48	-0,327	0,36	-1,027	0,00	0,273	0,24	-3,521
Hipolitów	1,09	-0,239	0,00	0,654	1,09	-1,687	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Oryszew	2,09	0,892	0,84	0,382	0,00	0,748	0,42	-1,302	0,00	0,273	0,00	0,365

Jesionka	0,39	-1,022	0,98	0,336	0,29	0,090	0,29	-0,718	0,00	0,273	0,10	-1,222
Józefów	2,04	0,834	0,00	0,654	0,00	0,748	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Kamionka-Popielarnia	1,13	-0,188	0,75	0,409	0,00	0,748	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Łubno	0,71	-0,659	0,00	0,654	0,00	0,748	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Miedniewice	0,63	-0,756	0,00	0,654	0,00	0,748	0,84	-3,266	0,00	0,273	0,00	0,365
Starowiskitki	1,14	-0,184	0,00	0,654	0,00	0,748	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Nowa Wieś	1,02	-0,314	13,27	-3,647	1,02	-1,538	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Nowe Kozłowice	0,66	-0,719	2,86	-0,275	0,22	0,254	0,00	0,661	0,00	0,273	0,22	-3,204
Nowy Drzewicz	0,97	-0,370	0,97	0,339	0,00	0,748	0,49	-1,617	0,00	0,273	0,00	0,365
Różanów	1,36	0,069	0,68	0,433	0,00	0,748	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Smolarnia	2,00	0,788	2,00	0,005	1,00	-1,492	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Sokule-Tomaszew	1,78	0,538	9,33	-2,372	0,89	-1,243	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Stare Kozłowice	0,82	-0,534	0,62	0,453	0,62	-0,638	0,21	-0,306	0,00	0,273	0,00	0,365
Stary Drzewicz	2,60	1,461	0,00	0,654	0,00	0,748	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Wola Miedniewska	1,91	0,691	0,96	0,343	0,96	-1,396	0,00	0,661	0,00	0,273	0,00	0,365
Wisitki	0,58	-0,812	0,07	0,630	0,00	0,748	0,36	-1,033	0,00	0,273	0,07	-0,805
średnia	1,30	0,000	2,02	0,000	0,33	0,000	0,14	0,000	0,02	0,000	0,02	0,000

Źródło: opracowanie własne.

4.5 Sfera techniczna

Zdegradowane, a niekiedy także zdewastowane obiekty szpecą przestrzeń, niszczą ład przestrzenny i walory estetyczne. Tereny, na których stan techniczny obiektów określa się jako zły lub bardzo zły często stają się nieatrakcyjne dla mieszkańców i przestają być użytkowane, co sprawia, że pogłębia się degradacja tego terenu. Zwiększa to tendencję do łamania norm społecznych oraz sprzyja wzrostowi przestępczości⁹.

Przestrzeń, w której realizowane są usługi z zakresu oświaty (budynki szkoły, przedszkoli), ochrony zdrowia (ośrodki zdrowia, przychodnie), działań władz samorządowych (budynki urzędów, placówek) itp. w dużym stopniu oddziałuje na poziom ogólnego zadowolenia mieszkańców z realizacji tych usług, co w sposób bezpośredni wiąże się z nastrojami i emocjami pojawiającymi się w sferze społecznej. Do obiektów przestrzeni publicznej należą także budynki komunalne. Pojęcie to rozumiane jako ogół lokali należących do gminy, służących realizacji zadań własnych gminy. Budynek w dobrym stanie technicznym oprócz ogólnego dobrego stanu zewnętrznego powinien charakteryzować się również dobrą efektywnością energetyczną, zastosowaniem technologii grzewczych wykorzystujących odnawialne źródła energii, a także brakiem barier architektonicznych.

Według *ustawy o rewitalizacji* negatywnymi zjawiskami technicznymi, które należy przeanalizować są w szczególności: stan degradacji technicznej obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności oraz ochrony środowiska i zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Sfera techniczna na terenie Gminy Wiskitki została przeanalizowana na podstawie wskaźników przedstawiających:

- Liczbę obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych w ogólnej liczbie obiektów komunalnych,
- Liczbę obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców,
- Liczbę obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych,
- Liczbę obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie obiektów komunalnych,
- Liczbę obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w ogólnej liczbie obiektów komunalnych.

Największym odsetkiem obiektów komunalnych wymagających remontów w ogólnej liczbie budynków komunalnych, charakteryzowały się jednostki: „Czerwona Niwa”, „Różanów” i „Smolarnia”, dla których wartość badanego wskaźnika wynosiła 100%. Oprócz tego duże

⁹ Teoria rozbitych okien (teoria rozbitej szyby): G. Kelling, C. Coles, 1982, *Fixing Broken Windows: Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities*.

występowanie obiektów komunalnych wymagających remontów stwierdzono w jednostkach „Orszew” (50%), „Miedniewice” (50%), „Wiskitki” (47,4%) i „Guzów” (25%). Jedynym obszarem na terenie Gminy, na którym odnotowano obiekty przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym jest jednostka „Wiskitki”. W siedmiu jednostkach odnotowano obiekty zabytkowe w złym stanie technicznym wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków. Największą liczbę (100%) takich obiektów w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych występuje na terenie jednostki „Feliksów” oraz „Franciszków”.

W siedmiu jednostkach na terenie Gminy odnotowano obiekty komunalne wymagające termomodernizacji. Przeliczając liczbę tych obiektów w odniesieniu do ogólnej liczby obiektów komunalnych otrzymano wskaźnik o najwyższej wartości (100%) w jednostkach: „Czerwona Niwa”, „Różanów” i „Smolarnia”. Dla tych samych siedmiu jednostek odnotowano obiekty komunalne niedostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w tabeli na następnym stronie.

Tabela 16 Analiza sfery technicznej

Jednostka analityczna	STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ						EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA		ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI	
	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych		Liczba obiektów przestrzeni publicznej (plac zabaw, skwery, zieleńce, place, inne ogólnodostępne przestrzenie publiczne) w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców		Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych		Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych		Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Aleksandrów	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Antoniew-Prócsieniec	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Babskie Budy	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Cyganka	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Czerwona Niwa	100,0%	-2,544	0,00	0,192	0,0%	0,497	100,0%	-2,562	100,0%	-2,425
Duninopol-Podbuszyce	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Działki	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Feliksów	0,0%	0,516	0,00	0,192	100,0%	-2,800	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Franciszków	0,0%	0,516	0,00	0,192	100,0%	-2,800	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Guzów	25,0%	-0,249	0,00	0,192	54,1%	-1,285	25,0%	-0,256	25,0%	-0,212
Hipolitów	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525

Oryszew	50,0%	-1,014	0,00	0,192	33,3%	-0,602	50,0%	-1,025	50,0%	-0,950
Jesionka	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Józefów	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Kamionka-Popielarnia	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Łubno	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Miedniewice	50,0%	-1,014	0,00	0,192	20,0%	-0,163	50,0%	-1,025	50,0%	-0,950
Starowiskitki	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Nowa Wieś	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Nowe Kozłowice	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Nowy Drzewicz	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Różanów	100,0%	-2,544	0,00	0,192	0,0%	0,497	100,0%	-2,562	100,0%	-2,425
Smolarnia	100,0%	-2,544	0,00	0,192	0,0%	0,497	100,0%	-2,562	100,0%	-2,425
Sokule-Tomaszew	0,0%	0,516	0,00	0,192	33,3%	-0,602	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Stare Kozłowice	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Stary Drzewicz	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Wola Miedniewska	0,0%	0,516	0,00	0,192	0,0%	0,497	0,0%	0,513	0,0%	0,525
Wiskitki	47,4%	-0,933	0,07	-5,196	81,1%	-2,176	42,1%	-0,782	73,7%	-1,648
średnia	16,9%	0,000	0,00	0,000	15,1%	0,000	16,7%	0,000	17,8%	0,000

Źródło: opracowanie własne.

5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Zgodnie z przyjętą metodyką, do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, dla których wartość wskaźnika syntetycznego natężenia zjawisk kryzysowych jest ujemna (mniejsza od 0) w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej z 4 sfer wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Natężenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej zdiagnozowano w następujących jednostkach analitycznych Gminy Wiskitki: „Antoniew-Prościeniec”, „Czerwona Niwa”, „Duninopol-Podbuszyce”, „Feliksów”, „Franciszków”, „Guzów”, „Hipolitów”, „Oryszew”, „Jesionka”, „Józefów”, „Nowa Wieś”, „Smolarnia”, „Sokule-Tomaszew”, „Stare Kozłowice”, „Stary Drzewicz” i „Wiskitki”. We wszystkich z wymienionych jednostek analitycznych stwierdzono współwystępowanie stanu kryzysowego w przynajmniej jednej z pozostałych sfer (gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna). Oznacza to, że do zbioru jednostek tworzących obszar zdegradowany zalicza się wszystkie powyżej wymienione jednostki.

W poniższej tabeli przedstawiono w sposób zbiorczy wyniki analizy wskaźnikowej sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego dla wszystkich badanych jednostek analitycznych.

Tabela 17 Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego - zestawienie zbiorcze

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna
Aleksandrów	0,277	0,008	0,309	0,157	0,449
Antoniew-Prościeniec	-0,267	-0,043	0,477	-0,292	0,449
Babskie Budy	0,589	-0,195	-0,123	-0,085	0,449
Cyganka	0,076	0,093	-0,478	0,692	0,449
Czerwona Niwa	-0,056	-0,052	-0,234	-0,285	-1,368
Duninopol-Podbuszyce	-0,025	-0,289	-0,783	0,067	0,449
Działki	0,278	0,397	0,683	-0,233	0,449
Feliksów	-0,117	0,331	-0,146	-0,444	-0,211
Franciszków	-0,056	-0,255	0,588	-0,297	-0,211
Guzów	-0,198	0,456	0,392	-0,465	-0,362
Hipolitów	-0,240	-0,102	-1,190	-0,138	0,449
Oryszew	-0,336	0,360	0,080	-0,277	-0,680
Jesionka	-0,066	0,249	0,743	-0,283	0,449
Józefów	-0,484	-0,044	-0,215	0,835	0,449
Kamionka-Popielarnia	0,211	-0,018	-0,072	0,030	0,449

Łubno	0,234	0,625	0,485	-0,024	0,449
Miedniewice	0,063	-0,007	0,138	0,117	-0,592
Starowiskitki	0,199	-1,176	-0,379	-0,016	0,449
Nowa Wieś	-0,212	0,017	-0,996	-0,463	0,449
Nowe Kozłowice	0,004	0,167	0,423	-0,232	0,449
Nowy Drzewicz	0,128	0,064	-0,464	0,275	0,449
Różanów	0,932	-0,958	0,134	0,408	-1,368
Smolarnia	-0,571	-0,114	0,202	0,840	-1,368
Sokule-Tomaszew	-0,006	0,338	0,127	-0,351	0,229
Stare Kozłowice	-0,068	-0,303	0,353	-0,315	0,449
Stary Drzewicz	-0,121	0,388	-0,012	0,815	0,449
Wola Miedniewska	0,063	-0,255	-0,167	-0,033	0,449
Wiskitki	-0,232	0,317	0,126	-0,005	-2,147

Źródło: opracowanie własne.

W następnym tabeli przedstawione są uporządkowane wyniki analizy sfery społecznej jednostek analitycznych obszaru zdegradowanego, ze wskazaniem liczby pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych oraz dotyczących ich danych powierzchniowych i ludnościowych.

W tak przyjętej analizie, obszar zdegradowany tworzy szesnaście jednostek analitycznych, których łączna powierzchnia wynosi 79,1 km², co stanowi 52,5% powierzchni Gminy, a zamieszkuje je łącznie 6 451 osób, które odpowiadają 67,3% ogółu mieszkańców Gminy.

Tabela 18 Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Wiskitki

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Liczba pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych	Liczba ludności w jednostce analitycznej (os.)	Udział wśród całkowitej ludności Gminy (%)	Powierzchnia jednostki analitycznej (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)
Smolarnia	-0,571	2	100	1,0%	2,4	1,6%
Józefów	-0,484	2	98	1,0%	1,1	0,7%
Oryszew	-0,336	2	478	5,0%	9,3	6,2%
Antoniew-Prościeniec	-0,267	2	335	3,5%	10,7	7,1%
Hipolitów	-0,240	3	92	1,0%	3,3	2,2%
Wiskitki	-0,232	2	1 385	14,5%	7,1	4,7%
Nowa Wieś	-0,212	2	98	1,0%	4,1	2,7%
Guzów	-0,198	2	834	8,7%	9,1	6,0%
Stary Drzewicz	-0,121	1	77	0,8%	2,0	1,3%
Feliksów	-0,117	3	127	1,3%	3,2	2,1%
Stare Kozłowice	-0,068	2	485	5,1%	2,9	1,9%
Jesionka	-0,066	1	1 021	10,7%	2,6	1,7%
Franciszków	-0,056	3	729	7,6%	4,3	2,8%
Czerwona Niwa	-0,056	4	299	3,1%	7,5	5,0%
Duninopol-Podbuszyce	-0,025	2	68	0,7%	3,4	2,2%
Sokule-Tomaszew	-0,006	1	225	2,3%	6,1	4,1%
SUMA			6451	67,3%	79,1	52,5%

Źródło: opracowanie własne.

6. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Z ustawy o rewitalizacji wynika, że aby dany obszar gminy mógł zostać uznany za obszar rewitalizacji konieczne jest, aby występowała na nim koncentracja negatywnych zjawisk oraz aby był on istotny dla rozwoju lokalnego całej gminy.

Wyznaczając obszar rewitalizacji na terenie Gminy Wiskitki kierowano się również zasadą nieprzekraczalności ustawowych wartości 20% powierzchni gminy oraz 30% liczby mieszkańców. Zgodnie z przeprowadzoną analizą wskaźnikową **jako obszar rewitalizacji przyjęto jednostkę analityczną „Wiskitki”**. Wyboru tej jednostki dokonano na podstawie łącznego spełnienia kryteriów takich jak:

- I. Jednostka obszaru rewitalizacji zamieszkiwana jest przez znaczną część mieszkańców Gminy,
- II. W jednostce, która zostanie zaliczona do obszaru rewitalizacji zachodzi koncentracja negatywnych zjawisk w co najmniej dwóch sferach innych niż sfera społeczna,
- III. Jednostka obszaru rewitalizacji jest istotna dla rozwoju lokalnego całej Gminy.

Jednostką analityczną zaliczoną do obszaru rewitalizacji są „Wiskitki” – jest to jednostka znajdująca się w środkowo-wschodniej części Gminy Wiskitki, której powierzchnia wynosi 7,1km², co daje 4,7% powierzchni całej Gminy. Jednostkę tę zamieszkuje 1 385 osób, które stanowią 14,5% ludności Gminy. Jest to najbardziej zaludniona jednostka Gminy. Pełni ona rolę jednostki osadniczej zaspokajającej potrzeby mieszkańców również z obszarów ją otaczających jak i terenu całej Gminy. Na terenie jednostki znajdują się m.in.: Publiczna Szkoła Podstawowa, Urząd Miasta i Gminy Wiskitki, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Ochotnicza Straż Pożarna, Parafia pw. św. Stanisława BM w Wiskitkach, a także inne usługi służące lokalnej społeczności. Jednostka posiada jeden z najniższych wskaźników w sferze społecznej oraz najbardziej negatywny w sferze technicznej. Ponadto występują tutaj zjawiska negatywne w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Obszar zdegradowany wraz z obszarem rewitalizacji prezentuje mapa sporządzona zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy o rewitalizacji, stanowiąca załącznik nr 1 do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Uproszony rysunek zamieszczono na następnej stronie.

Rysunek 12 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Wiskitki

Źródło: opracowanie własne.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Położenie Gminy Wiskitki na tle powiatu żyrardowskiego i woj. mazowieckiego	4
Rysunek 2 Mapa Gminy Wiskitki.....	5
Rysunek 3 Zmiany liczby ludności w Gminie Wiskitki w latach 2011-2021	8
Rysunek 4 Struktura ludności w Gminie Wiskitki w latach 2017-2021.....	9
Rysunek 5 Wysokość dochodów i wydatków Gminy Wiskitki w latach 2017-2021.....	9
Rysunek 6 Dochody Gminy Wiskitki na mieszkańca w latach 2017-2021 na tle powiatu żyrardowskiego i województwa mazowieckiego	10
Rysunek 7 Podział Gminy Wiskitki na jednostki analityczne	16
Rysunek 8 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Wiskitki na tle powiatu i województwa.....	28
Rysunek 9 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w Gminie Wiskitki w 2021 r. na tle powiatu i województwa.....	38
Rysunek 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	40
Rysunek 11 Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1000 mieszkańców.....	43
Rysunek 12 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Wiskitki	63

SPIS TABEL

Tabela 1 Zmiany liczby ludności w powiecie żyrardowskim w latach 2017 - 2021.....	8
Tabela 2 Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Wiskitki	15
Tabela 3 Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych	18
Tabela 4 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia.....	24
Tabela 5 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze alkoholizmu	27
Tabela 6 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa	30
Tabela 7 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości	32
Tabela 8 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami	34
Tabela 9 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze kapitału społecznego.....	36
Tabela 10 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze poziomu edukacji	39
Tabela 11 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze poziomu uczestnictwa w życiu publicznym	42
Tabela 12 Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej	45
Tabela 13 Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej.....	48
Tabela 14 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarach dostępności terenów zieleni i dostępności infrastruktury publicznej.....	51
Tabela 15 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarach dostępności komunikacyjnej, ładu przestrzennego i jakości terenów publicznych	54
Tabela 16 Analiza sfery technicznej	58
Tabela 17 Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego - zestawienie zbiorcze	60
Tabela 18 Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Wiskitki	61